Влада - Радам!

Голос України

ГАЗЕТА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

№ 14 (1514) ♦ Вівторок, 28 січня 1997 року ♦ Ціна договірна

Бюджетний процес — головне питання минулої сесії парламенту

З ПРЕС-КОНФЕРЕНЦІЇ ГОЛОВИ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ ОЛЕКСАНДРА МОРОЗА 24 СІЧНЯ 1997 РОКУ

Підбиваючи підсумки роботи шостої сесії Верховної Ради, Олександр Мороз наголосив: особливості цієї сесії полягають у тому, що вона була першою після прийняття Конституції, і в тому, що її діяльність була безпосередньо пов'язана з соціально-економічним становищем, у якому перебувають наша країна, її населення. Падіння валового внутрішнього продукту, скорочення виробництва в різних галузях потребували адекватного реагування з боку законодавчого органу. Тож зрозумілі були кроки назустріч Кабінету міністрів, щоб вплинути на ситуацію.

Цим пояснюється і досить швидке призначення прем'єра, схвалення програми дій Кабінету міністрів, прийняття у першому читанні проекту бюджету.

Планувалося розглянути 180 питань економічного циклу — з них більш як 103 стосувалися економічних відносин і галузевого розвитку. Всі пропозиції уряду було враховано, в тому числі внесено до порядку дня. Розглянуто як невідкладні всі питання, запропоновані Президентом.

(Закінчення на 2-й стор.).

Криза породжує кризу

Спад виробництва валової продукції сільського господарства у 1996 році становив 9%, у тому числі продукції рослинництва — 10%, тваринництва — 8 %. Як повідомили агентству «Інтерфакс-Україна» в Міністерстві статистики, це пов'язано з кризою в суспільному секторі, де зменшення обсягів виробництва становило 15%.

Сільськогосподарські виробники отримали 24,5 млн. тонн зерна. Такий рівень виробництва — найнижчий за останні два десятиліття і становить 63,8 % до середньорічного за останні 5 років. У порівнянні з минулим роком недоотримано 9,4 млн. тонн зерна.

Валовий збір цукрових буряків зменшився на 6,8 млн. тонн (23,1%) і становив 22,8 млн. тонн.

Тяжкий стан у тваринництві негативно позначився на обсязі виготовленої продукції. Виробництво м'яса відповідно до 1995 року становило 91%, молока — 92, яєць — 93, вовни — 68%.

«Що зробив Олесь Гончар для Кобеляк?»

Перед вами на знімку хата, в якій мати-українка виколисала для світу Олеся Гончара. Для мільйонів він не тільки автор знаменитих «Прапороносців» чи «Тронки», «Циклону» чи «Собору» та інших романів, повістей, оповідань. У жорстокі роки духовного терору на нашій землі він став хранителем соборів наших душ, власне, совістю України. Неоціненний внесок зробив Олесь Гончар до світової духовної скарбниці.

Та погляньмо на знімок. Хата в селі Сухому під Кобеляками, що на Полтавщині, хата, що має бути святинею, поступово руйнується. У відповідь на прохання створити тут бодай куточок пам'яті славетного земляка місцевий функціонер знизував плечима: а що, мовляв, зробив Олесь Гончар для Кобеляк?..

(Закінчення на 5-й стор.).

Фото Костянтина БОБРИЩЕВА.

Тріумф можливий

Президент України Леонід Кучма планує завтра розпочати офіційний візит до Франції. У Парижі він зустрічатиметься з Президентом Франції Жаком Шираком, прем'єр-міністром Аленом Жуппе, міністром-делегатом з питань зовнішньої торгівлі Івом Галланом та головою комісії у закордонних справах Національних зборів В. Жіскар д'Естеном.

Обговорюватимуться питання політичного, торговельно-економічного та культурного співробітництва. Передбачено, що Україна та Франція підпишуть конвенцію про уникнення подвійного оподаткування та міжурядову програму співробітництва в галузі культури.

І всі проблеми важливі

З 27 до 31 січня у Страсбурзі відбудеться зимова сесія Парламентької Асамблеї Ради Європи. У центрі уваги парламентаріїв буде ситуація у Білорусі та в Союзній Республіці Югославії.

В роботі сесії бере участь парламентська делегація України, повідомив ДІНАУ-Укрінформ.

Комітет з політичних справ, який є структурним підрозділом Ради Європи, звернувся з пропозицією тимчасово позбавити парламент Білорусі статусу «спеціального гостя», що його він має у Парламентській Асамблеї Ради Європи.

29 січня обговорюватиметься питання про дотримання зобов'язань щодо введення мораторію на виконання смертних вироків, які взяли на себе під час вступу до Ради Європи Росія і Україна.

Прем'єра «Лук'янівської»: щодня — аншлаг

Не минуло й місяця відтоді, як рушив перший поїзд метро з новозбудованої станції «Лук'янівська» у Києві. Нарешті полегшено зітхнули ті мешканці та гості столиці, котрі вимушені були діставатися горезвісними 16-м та 18-м тролейбусами, відморожуючи на зупинках вуха чи гаючи дорогоцінний час у виснажливих пробках на вулиці Артема.

Наскільки потрібна була нова станція свідчить, принаймні те, що нині «Лук'янівська» пропускає за добу близько 40 тисяч чоловік, а за перевезенням пасажирів на Сирецько-Печерській лінії вона — на другому місці після «Харківської».

(Закінчення на 5-й стор.).

Зустріч: чергова і далеко не остання

Чергова україно-російська зустріч з актуальних проблем двосторонніх відносин розпочалася в Києві.

Обговорюються умови розміщення дипломатичних представництв на території обох країн, заснування і функціонування інформаційно-культурних центрів Росії та України, а також перспективи підписання угоди про використання відходів, що містять ртуть.

Своїх героїв пам'ятають

Представники національно-демократичних сил України провели на Аскольдовій могилі в Києві мітинг пам'яті жертв московсько-української війни 1918 року. Було відправлено панахиду по студентах і учнях, які загинули в січні 1918 року в бою з більшовиками на станції Крути.

У номер

ПОСТАНОВА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Про призначення Ющенка В. А. виконуючим обов'язки Голови Національного банку України

У зв`язку із закінченням 26 січня 1997 року терміну повноважень Голови Правління Національного банку України та неможливістю до вказаної дати розглянути подання Президента України про призначення Ющенка В. А. Головою Національного банку України Верховна Рада України **постановляє:**

1. Тимчасово з 27 січня 1997 року до 5 лютого 1997 року покласти виконання обов`язків Голови Національного банку України на Ющенка Віктора Андрійовича.
2. Розглянути 5 лютого 1997 року на засіданні Верховної Ради України питання про призначення Ющенка В. А. Головою Національного банку України.
3. Ця Постанова набирає чинності з дня її прийняття.

Голова Верховної Ради України О.МОРОЗ.
м. Київ, 23 січня 1997 року.

Утворено погоджувальну групу з бюджетних законопроектів

Серед інших законопроектів, розглянутих Верховною Радою на заключному засіданні шостої сесії 24 січня цього року, був і проект закону про податок на нерухоме майно (нерухомість). На задум розробників-урядовців, він має увійти до пакета законодавчих актів, здатних удосконалити систему оподаткування, сприяти прийняттю оптимального державного бюджету вже на поточний рік.

Однак цей документ, як і більшість законопроектів з податкової «обойми», поданої Кабінетом міністрів у листопаді—грудні минулого року, Верховна Рада змушена була повернути на істотне доопрацювання. Він зазнав гострої критики народних депутатів за свою, по суті, антисоціальну спрямованість. Відзначалося, що завдяки закладеним у ньому принципам багаті знов-таки багатітимуть, а бідні ставатимуть ще біднішими. Адже до об'єктів оподаткування внесено, наприклад, навіть однокімнатні квартири площею 40 кв. м у багатоквартирних будинках, садові будівлі площею понад 60 кв. м. А різниця найменшої і найбільшої величини податків не така вже й значна.

Отож, неспроста висловлювалися пропозиції взагалі відхилити законопроект. Зрештою, депутати зважили на прохання урядовців прийняти його у першому читанні. Але ж концептуальне доопрацювання в таких випадках дуже ускладнюється. І це, зрозуміло, загрожує подальшим зривом термінів бюджетного процесу. Щоб застерегтись від зволікань, сесія того ж дня утворила Погоджувальну групу, яку очолив заступник Голови Верховної Ради Віктор Мусіяка.

— Мета її, — сказав Віктор Лаврентійович, — координувати підготовку і опрацювання не тільки згаданого вище, а й усіх інших законопроектів, внесених Кабінетом міністрів та народними депутатами, на основі яких має формуватися Державний бюджет України. В складі групи — добре знані фахівці із законотворення і водночас представники майже всіх депутатських груп і фракцій. Від аграрників, скажімо, Марія Шулежко, «Реформ» — Володимир Ємельянов,«незалежних» — Анатолій Раханський, конституційних центристів — Валерій Коломойцев, соціалістів — Йосип Вінський, позафракційних — Олександр Шандрюк. Ми вже зібрались, — зазначив Віктор Мусіяка, — прикинули, як діятимемо, визначили спільні підходи в роботі над пакетом бюджетних законопроектів, у тому числі податкових. Сподіваємось на успіх.

Прес-служба Верховної Ради України.

Бюджетний процес — головне

(Початок на 1-й стор.).

Про інтенсивність роботи Верховної Ради можуть свідчити такі порівняння. Скажімо, на другій сесії було прийнято 47 законів і 122 постанови, на четвертій, яка за тривалістю була така сама, відповідно 62 і 155 законів та постанов. А на нинішній, шостій, — близько 300 законодавчих актів. Законів ухвалено 120. Це майже утричі більше, ніж протягом четвертої сесії. Шоста сесія перевищила навіть високі показники попередньої — п'ятої сесії.

Крім того, з важливих державних питань та регіональних проблем направлено понад 250 депутатських запитів.

Олександр Мороз головним питанням шостої сесії визначив бюджетний процес.

Наповнення бюджету, фінансування статей його видатків підкреслив Голова Верховної Ради, залежить не так від податкового законодавства, як від реальних зрушень у виробництві й наведення порядку в економіці.

До державної скарбниці через несплату податків не надходить до 60 відсотків доходів.

І за такої ситуації парламентові під кінець року запропонували здійснити цілу податкову революцію — четверту за час незалежності України. Причому революцію нову, революцію часом протилежну попередній, яку робили ті самі, по суті, автори ініціатив. І це, мабуть, теж характерна ознака для України, приклад подвійних стандартів.

Думаю, що саме підходи Верховної Ради до формування бюджету на 1997 рік були прийнятні, бо вони відображали реальні можливості і законодавчого органу, і в цілому нашої держави. І крок, до якого ми вдалися нині, — дозвіл підприємствам різних форм власності використовувати на поновлення виробництва 10 відсотків свого прибутку, — приведе до зменшення податкового тиску і збільшення обігових коштів.

У питаннях соціального захисту населення також прийнято важливі постанови і закони: заборонено стягнення пені за невчасну сплату за житлово-комунальні послуги; про амністію осіб, які брали участь у масових акціях протесту проти невчасних виплат заробітної плати, пенсій, стипендій; про державні гарантії відновлення заощаджень громадян, про скасування декрету Кабінету міністрів щодо припинення індексацій грошових доходів населення тощо. У першому читанні ухвалено проект закону про індексацію заробітної плати та інших платежів.

У названих законодавчих актах не йдеться про надання додаткових пільг окремим категоріям громадян, в чому часто звинувачують Верховну Раду. Вони спрямовані насамперед на відновлення соціальної справедливості і усунення обмежень, до яких вдався уряд на початку 90-х років.

Одним із основних завдань шостої сесії було конкретизація положень нової Конституції. Вісім законодавчих актів прийнято остаточно, стільки ж документів почали розглядати: їх відправлено на доопрацювання, у першому читанні ухвалено 11 законопроектів. 28 документів із майже 50, які в переліку необхідних, розглянуто.

Олександр Мороз висловився за прискорення розгляду таких

важливих для державного будівництва проектів законів: про місцеве самоврядування, про місцеві державні адміністрації, про Кабінет міністрів, про Вищу раду юстиції, про громадянство.

Пройшов стадію обговорення проект нового закону «Про вибори народних депутатів» і в лютому, як запропонував Голова парламенту, його вже слід розглянути як документ. Цю ідею підтримують депутати.

На шосту сесію було акредитовано 909 журналістів, 102 газети, 45 журналів, 27 агентств, 33 телерадіокомпанії, 56 представників зарубіжних засобів масової інформації.

Депутати, групи, фракції, керівництво Верховної Ради провели 123 прес-конференції. Журналістів запрошували на 127 протокольних заходів. Засобам масової інформації надіслано 367 офіційних повідомлень пресслужби про роботу Верховної Ради. І, звичайно, потреби в забезпеченні журналістів матеріалами цим не вичерпуються. Щоденно журналістам надавали необхідні документи, влаштовували інтерв'ю народних депутатів, їх коментарі до тих чи інших подій, ухвалення законів, надавали інформаційну і консультативну допомогу.

Нині триває акредитація на сьому сесію, вже зареєструвалися чи одержали акредитаційні картки більш як 300 журналістів.

Потім Голова Верховної Ради відповів на запитання журналістів. На прохання кореспондента «Голосу України» Олександр Олександрович частково поінформував про зміни до Конституції, що готуються:

—Є певні неузгодження між окремими статтями, є потреба виписати норми, щоб був зрозумілішим їх остаточний вплив на правові відносини. Зокрема, на мій погляд, потрібно залишити за законодавчим органом право трактування законів. Бо нелогічно, коли законодавчий орган приймає закон, але не має права його протлумачити. Це, до речі, не збігається і з міжнародною юридичною практикою, — сказав Голова Верховної Ради.

На прохання «Голосу України» Олександр Мороз висловив і своє ставлення до пропозиції частини депутатів продовжити термін повноважень нинішнього складу парламенту і Президента:

—Вважаю, що про це говорити можна, але робити цього ні в якому разі не можна. Бо статус депутата, його рівень легітимності визначається власним статусом: термін перебування на цій посаді визначено виборцями і законом про вибори. Адже виборці голосували не тільки за конкретну людину, а й за строк перебування її на цій посаді. Уявімо, якби ми прийняли таке рішення, а потім через якісь обставини Президент не погодився б з ним, тоді з'ясується, що рішення Верховної Ради вступає у суперечність з волею людей, висловленою під час всенародного голосування. І це було б цілком обгрунтовано. Думаю, що Президент також не підтримує такі підходи, і вважаю, що цього робити не слід. Треба діяти відповідно до закону, поважаючи Конституцію.

Наступне запитання про іншу крайність: Тернопільська обласна Рада стала ініціатором відставки Голови Верховної Ради, пов'язуючи ідею зміни керівництва із структурною перебудовою в парламенті. Журналістів цікавило ставлення Олександра Мороза і до ініціативи, і до структурної зміни.

Щодо останнього, то Голова парламенту визначив її як «справді нагальну потребу». Цю пропозицію він вносив на початку шостої сесії. І депутати, які наполягають на зміні тепер і висувають це як аргумент для заміни керівництва Верховної Ради, тоді виступали проти. Мотив знайти завжди можна, було б тільки бажання.

На думку О. Мороза, потрібно прийняти закон про постійні комітети Верховної Ради, чітко визначити їх кількість, назви, функції, скажімо, 14—15 комітетів. Такий перелік має лягти в основу закону про постійні комітети. Щоб новообрані депутати знали, хто в якому комітеті хоче працювати. Ввести в дію цей закон з наступної каденції, тобто із 1998 року. За рік до завершення роботи Верховної Ради нинішнього скликання робити структурні зміни надзвичайно ризиковано.

Щодо ефективності тимчасових погоджувальних комісій, чи тимчасових робочих груп з представників різних фракцій, Голова парламенту сказав:

— У багатьох парламентах використовують практику узгоджень. І ми не виняток, бо важко знайти такий мало структурований парламент, як в Україні. Ось і нині створено робочу групу з представників різних фракцій для обміну думками перед розглядом тих чи інших податкових законів.

Практика узгоджень була характерною ознакою нинішньої сесії, особливо в опрацюванні законодавчих актів, які розвивали норми Конституції. Маю на увазі місцеве самоврядування, державну адміністрацію. Ми зійшлися на необхідності створення такої тимчасової спеціальної комісії, яка розглядатиме всі проекти документів цього циклу. Далі йтимуть закони про статус Києва, він уже в роботі, про статус Севастополя.

Голова парламенту, характеризуючи стан, в якому перебуває телеінформаційний і радіопростір, сказав, що «те, як його використовують, не можна назвати нормальним». У плані роботи на наступну сесію — питання, пов'язані із Законом «Про радіо і телебачення». Олександр Мороз вважає, що керівники відповідних служб і ті, хто за ними стоять, надзвичайно ризикують державними інтересами, або ними керують якісь інші інтереси.

На запитання про стосунки між виконавчою і законодавчою владами Голова парламенту, можливо, з іронією відповів, що

Питання минулої сесії парламенту

вони «формувалися добре, як завжди».

Впродовж сесії тривав пошук двох представників Президента у Верховній Раді, напружена праця з Кабінетом міністрів України, чий представник завжди брав участь у нарадах з головами комісій, голів фракцій. О. Мороз оцінив стосунки так: «Ми знаходимо в контактах можливість для узгодження спільних позицій». Відзначив і характерну особливість, яка полягає в тому, що Верховна Рада нинішнього скликання працює уже з третім складом Кабінету міністрів і практично з усіма урядами знаходить спільну мову. Тобто, за словами О. Мороза, парламент намагається працювати так, щоб якісь конфлікти, інсинуації, колізії не порушили необхідну для суспільства єдність законодавчої і виконавчої влади в діях. При цьому висловив сумнів: «Мені здалося, що не всім це подобається в Україні. Тоді виникають якісь нові справи, нові інтереси, нові хвилі...»

На продовження теми про відносини гілок влади і ефективність діяльності законодавчого органу, порушеної народним депутатом України минулого скликання Ларисою Скорик, Олександр Мороз сказав:

—Звичайно, тяжко доводилося переживати, переносити ці хвилі дискредитації Верховної Ради то через те, що вона червоніша чи лівіша, ніж потрібно, то через те, що вона неефективно працює. Я своєї лівизни не соромлюся, бо, по-перше, вона відповідає, на мій погляд, магістральному напряму розвитку цивілізації в цілому, а по-друге, сподіванням більшості людей.

Це поміркована лівизна, справді така, яка сьогодні побутує в більшості держав світу і в суспільній свідомості.

Та й це парадокс: якби справді був такий ортодоксальний керівник парламенту чи керівництво парламенту, то його вже змістили б. І ще один парадокс: як такий лівий парламент та прийняв таку далеко не ліву Конституцію...

Утім, журналісти нагадали Олександрові Морозу про бурхливу реакцію уряду на ухвалення у другому читанні законопроекту про Кабінет міністрів (на третє відкладено лише кілька статей). І зажадали коментарів від Голови парламенту.

— Ми хочемо, — сказав О. Мороз, — щоб Кабінет міністрів справді став центральним органом виконавчої влади, вищим органом виконавчої влади, як це передбачено в Конституції.

Якщо ми хочемо, щоб у виконавчій структурі влади не було внутрішніх суперечностей, то має бути центр або вищий орган цієї влади, яким за Конституцією є Кабінет міністрів. Він повинен працювати як уряд, маючи всі права і всю відповідальність за свою роботу. А нині з'ясовується, що навіть у документах, які надходять з Кабінету міністрів, є посилання на те, що це питання погоджено з адміністрацією Президента. Це новина для Конституції, для права в Україні, хоча на практиці це все існує. Вважаю, що правові відносини мають будуватися на засадах закону, а не традиції. Тоді буде демократія. Ближчим часом, очевидно, до Конституційного суду будуть направлені десятки актів Президента, що стосуються втручання в компетенцію Кабінету міністрів: про призначення, наприклад, заступників голів адміністрацій, заступників міністрів, визначення повноважень тих чи інших структур виконавчої влади тощо.

Такими дріб'язковими питаннями Президента не треба завантажувати. У нього досить висока компетенція, висока відповідальність за виконання повноважень, віднесених до його відання Конституцією.

Це, по-перше, поліпшить стосунки у виконавчій владі, по-друге, підвищить відповідальність уряду за здійснення перетворень в Україні і, по-третє, це зміцнить авторитет Президента як керівника держави.

У контексті взаємовідносин владних структур йшлося про Конституційний суд.

Щодо розміщення Конституційного суду в Харкові, «можливо, і було б правильно, якби таке рішення приймали до формування Конституційного суду. Тому я агітував депутатів не приймати відповідну постанову про розгляд цього питання. Вважаю, що треба залишити Конституційний суд у Києві. Але я не гарантую, що саме підтримають депутати».

На початку наступної сесії розглядатиметься питання про дообрання двох членів Конституційного суду.

Олександр Мороз нагадав, що наступної сесії вони зможуть повторити внесення на розгляд кандидатур, котрі вже обговорювали, припустив можливість застосування специфічного голосування — в одному бюлетені за двох кандидатів на посади членів Конституційного суду, маючи на увазі, що це будуть представники різних фракцій.

Якщо не вдасться дійти згоди, користуватимуться традиційною процедурою. Коли ж і це виявиться марним, Голова парламенту висловив намір «вносити кандидатури не з членів депутатського корпусу».

Звісно, йшлося і про приміщення для Конституційного суду. Питання розв'язуватимуть за законом. Управління справами ВР звернулося до Арбітражного суду, який прийняв справу до провадження. У розгляді цього питання братиме участь прокуратура.

Про позицію щодо питання «Україна–НАТО», що цікавило журналістський загал, Олександр Мороз сказав:

—Одним із найважливіших елементів зовнішньої політики є ставлення до проблеми поширення НАТО на схід. І тому я на початку сесії наполягав на тому, щоб це питання було внесено до порядку дня і щоб Верховна Рада офіційно визначилася з цього приводу. До речі, хочу сказати, що нині в позиції багатьох зарубіжних політиків відбувається складний процес переосмислення самої ідеї. Бо наслідки реалізації такої ідеї, яка була прийнята, так би мовити, апріорі, як воля всіх народів, досить дискусійні.

Для позбавлення України членства в Раді Європи через нескасування досі смертної кари немає підстав, зазначив О. Мороз. Це питання стане предметом розгляду на наступній сесії. А ще Олександр Мороз сказав про свою робочу мрію – розглянути наступної сесії Цивільний кодекс, прийняти Кримінальний і Податковий.

Щодо Цивільного кодексу. Цей проект внесено, але він має приблизно 1600 статей. І зрозуміло, що розглядати його потрібно на основі спеціальної процедури.

Становище українців в зарубіжжі, зокрема в Латвії, Голова ВР прокоментував так:

—Я дуже ревно ставлюся до захисту громадянських прав не тільки українців, а й усіх громадян, всіх національностей, хоч би де це було. Вважаю, що не може називатися держава демократичною, якщо на її території обмежуються права її населення тільки за національною ознакою. Я відверто говорив про це керівникам латвійського парламенту під час перебування нашої делегації в Ризі. Ці питання розглядатиме й робоча група із співробітництва з Латвією.

Крім того, хочу сказати, що ми там, зустрічаючись із нашою діаспорою, сприяли у становленні школи. Це єдина поки що за кордоном українська державна школа. Це є одна з форм захисту інтересів українців за межами України.

Лише одне запитання застало Голову парламенту, за його ж словами, непідготовленим — про те, якими якостями відрізняється нині Олександр Мороз порівняно з початком 90-х.

Утім, ось відповідь:

—Кожна робота потребує підготовки і практики. Тому, на мій погляд, я тепер знаю, що і як робити. І цей рівень професіоналізму, гадаю, помічають депутати, мої колеги. І, абстрагуючись від того, що йдеться про мене, вважаю, треба дуже цінувати набуток, який є в суспільстві. Треба, щоб була наступність... Я не натякаю на те, щоб мене знову обрали Головою Верховної Ради, треба ще депутатом стати... Йдеться про те, щоб у новому парламенті залишалося принаймні 30—40 відсотків депутатів минулого скликання. Бо професіоналізму депутат набуває десь протягом двох років. А за рік до закінчення каденції уже прикидка йде, як далі буде, і тому це теж позначається на ефективності роботи парламенту.

Тому головне — знання, знання людей. Є враження хороші, є дуже неприємні, але я розумію, що це політика, причому така складна і не завжди раціональна...

Записала
Світлана ПИСАРЕНКО.

У КОМІСІЯХ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Комісія з питань охорони здоров`я, материнства і дитинства розглянула доопрацьовані Спеціальною тимчасовою комісією проекти законів про місцеве самоврядування в Україні та місцеві державні адміністрації і в цілому погодилась з ними, внісши до них ряд пропозицій, спрямованих на чіткіше визначення функцій територіальних громад, органів місцевого самоврядування та місцевих держадміністрацій у сфері забезпечення охорони здоров`я населення.

Розглянувши внесений Кабінетом Міністрів проект закону про радіаційний захист людини, комісія визнала його підготовку незадовільною через невідповідність в низці чинних законодавчих актів, зокрема, Законові «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення». В законопроекті недостатньо опрацьовані правові механізми прийняття рішень щодо вжиття заходів захисту населення у разі радіаційної чи ядерної аварії, деякі інші принципові положення. У зв`язку з цим Комісія з питань охорони здоров`я, материнства і дитинства вирішила направити до Комісії з питань чорнобильської катастрофи та Кабінету Міністрів України пропозиції про недоцільність розгляду цього законопроекту в поданій редакції.

Комісія також дійшла висновку про необхідність внесення Кабінетом Міністрів України законопроекту про внесення змін і доповнень до Закону «Про обіг в Україні наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів і прекурсорів» та проекту закону про внесення змін і доповнень до статті 4 Закону України «Про підприємництво» (щодо діяльності, пов`язаної з обігом наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів і прекурсорів).

Комісія з питань правової політики і судово-правової реформи розглянула питання про підготовку проекту Концепції судово-правової реформи в Україні. Вирішено погодитися з пропозиціями міністра юстиції С. Головатого щодо комплексного підходу до проекту концепції та прийняти за основу проект концепції, підготовлений головою підкомісії судово-правової реформи В. Шишкіним. Наступний розгляд проекту Концепції судово-правової реформи України в комісії заплановано на початок лютого.

Розглянувши подання Верховного Суду України щодо звільнення з посад суддів Верховного Суду України Т. Роцької та Л. Цвіліховського у зв`язку з поданням ними заяв про відставку, члени комісії вирішили підтримати подання Верховного Суду щодо звільнення зазначених кандидатур з посад суддів Верховного Суду України.

Обговорено проект закону про молодіжні та дитячі громадські організації, запропонований Комісією Верховної Ради України з питань молоді, спорту і туризму. Даний проект закону підготовлено Міністерством України у справах сім`ї та молоді з метою створення умов, гарантій та стимулів для ефективної діяльності молодіжних та дитячих громадських організацій в інтересах соціального становлення і розвитку дітей та молоді. Народні депутати вважають внесення на розгляд Верховної Ради вказаного законопроекту недоцільним, оскільки чинне законодавство України вже охоплює предмет його правового регулювання.

Прес-служба Верховної Ради України.

На головному напрямі

Широке коло питань співробітництва між Україною та Німеччиною в галузі сільського господарства обговорено під час зустрічі віце-прем`єр-міністра Михайла Зубця з Надзвичайним і Повноважним Послом Німеччини в Україні Ебергардом Гайкеном, повідомляє ДІНАУ-Укрінформ.

Михайло Зубець розповів про нинішню ситуацію в агропромисловому комплексі нашої держави, а також про заходи уряду щодо виведення галузі із скрутного становища.

Відповідаючи на запитання посла Німеччини, Михайло Зубець підкреслив: зміна власника землі, зміна відносин власності на селі — при безумовному збереженні великих господарств — головний напрям діяльності уряду в агропромисловій сфері.

Створюється Всеукраїнська національно-культурна молдавська асоціація

В Україні проживає 340 тис. громадян молдавської національності. Організації, котра захищала б їхні інтереси, немає. У зв'язку з цим в Одесі утворено оргкомітет з метою скликання Всеукраїнської конференції і створення, відповідно до ст. 36 Конституції України, Республіканської національно-культурної молдавської асоціації.

Зацікавлених просимо звернутися за адресою: 270101, Одеса-101, вул. 25-ї Чапаєвської дивізії, 3/1, 224, (0482) 45-39-75.

Оргкомітет.

Плекають науку. А ось і сходи

Нещодавно в Академії наук вищої школи України відбулися загальні річні збори, де було підбито підсумки діяльності АН ВШ за 1996 р. та визначено пріоритетні напрями розвитку організації на наступний рік. Як зазначили у своїх доповідях учасники зібрання, минулого року члени академії зробили все можливе для збереження науки у вищих навчальних закладах України. Зокрема, у регіонах почали створювати власні наукові центри, було проведено 418 наукових конференцій та симпозіумів. Уже діють Волинський академічний дім, Східний науковий центр, Південний центр.

«Викладання у вузах — це грунт для створення цілісної системи української науки, — така думка академіка ВШ М. Дубини. — Академія наук вищої школи налічує у своєму складі 298 дійсних членів. Це провідні вчені університетів, академій, інститутів з усіх регіонів. За чотири роки її діяльності побачили світ 334 монографії, 183 колективні збірники, 23 підручники та 189 навчальних посібників».

Андрій НАДЖОС.

Київ.

«НЕ СКАРЖУСЯ...»

Проза життя

БАБА ЛЮБА, як попросила себе називати моя співрозмовниця, працює на залізничному вокзалі, так би мовити, у сфері обслуговування. Якщо точніше — продає продукти у поїздах далекого прямування.

— Торгую я хлібом, переважно батонами, пивом і водою. Щодня, хіба коли в село поїду. Початківцям у нас дозволяють продавати лише морозиво, але «вклав» одну коробку — гайда додому. Дослужитися ще треба. Я рік під переходом насіння торгувала, допоки до поїздів добралася. У мене, я б сказала, найходовіший товар, хто з обідами, тому тяжче. «Газетярі» — переважно глухонімі. Вони й на електричках працюють. Може, бачили — щодня на першому пероні зранку збираються й розмовляють по-своєму руками. «Горілочники» — інша когорта. Але тепер люди стали більше боятися купувати міцне з рук. П'яниць серед нас нема — не допустять.

Найбільше беруть у нас із плацкартних вагонів та транзитних поїздів із Росії. Особливо з глибинки, у воронезькому, скажімо. Хвалять вони наше пиво.

У місяць маю чистими десь двісті доларів. Сто плачу збору. А пенсія у мене 36 гривень. Даю молодшій дочці за квартиру заплатити. І сама не можу в боргах жити. Дочка на пуховій фабриці працювала, а вже рік як нема замовлень. Бува, за кілька місяців на два тижні викличуть на роботу і все. Зять у фірму столяром найнявся, спочатку заробляв добре, а фірма взяла та й луснула. Тепер на завод знов іти не хоче. Пропонувала я йому шоколадками торгувати, вже і місце пообіцяли. Не для мене, каже, такий бізнес. Старша у село перебралася. Там хату купили, город мають. Мені самій нічого не треба. Не скаржуся. Оце хліба буханець на вечерю залишу та з чайком поп'ю вдома. А гроші я для онуків бережу. Може, хоч долари не пропадуть? Онука каже: встав, бабо, зуби. Ай! Уже і так доживу віку. Аби ноги не боліли, як останнім часом.

Міліція нас не ганяє. Але то не наша справа, як з ними ладнати. А сьогодні сказав мені один по секрету, щоб завтра не виходила, бо облава буде до кінця місяця. Податкова, чи як там її. Воно, може, і добре, відпочину.

Юліан АНДРІЙЧЕНКО.

Київ.

Екологія

Криничка Івана Варнавського

ТЕ, ЩО тече з нашого водопровідного крана, доктор біологічних наук Г. Л. Бердишев називає «рідким Чорнобилем». І справді: у звичайній питній воді є майже три тисячі мутагенів та канцерогенів. Не дивно, що вона здатна викликати десятки різних захворювань. Причому навіть після застосовуваних сьогодні стандартних очисток така вода залишається всього лише «умовно придатна» для пиття.

Не так давно «Грінпіс» України провів акцію проти хлорування водопровідної води. Як відомо, однією з альтернатив подібній обробці можна розглядати широку практику на Заході озонування води. Однак за теперішнього стану нашої економіки воно нездійсненне.

Той, хто має фінансову можливість піклуватися про своє здоров'я в індивідуальному порядку, купує різноманітні побутові фільтри. Та не всі знають, що навіть очищена в них вода залишається «мертва», тому що зберігає «пам'ять» про ті шкідливі домішки, яких вона вже позбулась. Крім того, тритій та дейтерій представлені в ній, по суті, у тій самій кількості.

Отож, яким усе-таки чином можна надати тому, що ми п'ємо, чудодійної сили? Цією проблемою кілька років тому перейнявся тоді ще мало кому відомий київський ентузіаст, кандидат технічних наук І. М. Варнавський. До нього випробовували різні способи: пов'язані з хімічним чи бактеріологічним очищенням води, і навіть — з повним оновленням внутрішнього покриття несучих труб за німецькою технологією. А Іван Миколайович запропонував структурувати воду, тобто надавати її внутрішній структурі підвищеної «життєздатності».

І таку установку було створено. Звичайно, одного лише ентузіазму з боку І. М. Варнавського було б не досить. На допомогу прийшли спеціалісти Київського інституту кібернетики, відгукнулися відомі вчені. Серед них —директор Інституту екології людини, доктор фізико-математичних наук М. В. Курик, чл.-кор. НАН України Р. Е. Сова, професор Г. Д. Бердишев, головний лікар Санепідемнагляду України В. І. Шестаков. Випробування «живої води» на пацієнтах-добровольцях проводив лікар Новосьолов.

Сказати, що результати наукових експериментів були позитивні, — значить нічого не сказати: вони були просто приголомшливі; хворі люди один за одним ставали на ноги, як зів'ялі від спеки квіти після довгоочікуваного дощу. І зовсім не випадково: адже вода ця мала яскраво визначені антиоксидантні властивості. Крім того, вода гальмувала розвиток метастазів у пацієнтів з онкопатологією.

Здавалося б, великому кораблю — велике плавання. Проте на НВО «Реле та автоматики», куди було передано проект, справа налагодилася не відразу. Однак три роки тому, нарешті, було створено перші промислові зразки стаціонарних водопокращувальних агрегатів під назвою ВІН-5 «Криничка», але гріш їм ціна, якщо —пробачте за гру слів — ціна їм $1000.

Зменшити собівартість установок не так уже й просто, як декому здається. В усякому разі, одному В. А. Пономарьову — директорові НВО «Реле і автоматики» —зробити це за нинішніх умов не під силу. А чому б у цій ситуації не виявити відповідної фінансової ініціативи Міністерству охорони здоров'я чи навіть Кабінету міністрів України?

Ну, а щодо продажу «живої» води «на розлив», то цю справу найкраще організовано в поліклініці заводу «Квазар». Там у лабораторних умовах виробляють 100 л води на добу; відпускна ціна — 30 коп. за літр. Незабаром таку ж «продукцію» відпускатиме завод «Реле і автоматики». Ще один завод —«Ірпіньмаш» — освоїв виготовлення багатотоннажних установок ВІН-21 та ВІН-22, розрахованих на обслуговування великих колективів.

До речі, у творчому багажі Івана Миколайовича є цілком нова приголомшлива задумка, пов'язана з виробництвом так званої реліктової води. Її цілком можна буде порівняти з водою кришталево чистих високогірних потоків.

Сергій ЛИШАНСЬКИЙ.

Київ.

Медицина

Швидка допомога благає підмоги

СВОГО часу приголомшила заява заступника головного лікаря четвертої міської лікарні Мирослава Семеняка на сесії Кіровоградської міськради. У разі, якщо медикам не виділять коштів на придбання найнеобхідніших медикаментів, вони мали намір звернутися до прокуратури. Оскільки в таких фінансових умовах працювати неможливо, лікарі вимагали звільнити їх від відповідальності за ненадання невідкладної медичної допомоги.

До четвертої міської лікарні впродовж останніх десятиліть щодоби привозять людей, що перебувають за крок від смерті. І щодоби роблять понад десяток операцій, з яких дві-три — вночі. Зрозуміло, що в хірургів та їхніх колег напохваті повинно бути все необхідне. Бо ж не може пацієнт, стікаючи кров'ю, або й зовсім непритомний, чекати, поки його родичі відшукають і куплять потрібні ліки, медпрепарати, вату, бинти, шприци тощо.

За словами головного лікаря Миколи Ткача, місяців зо два тому міністерства охорони здоров'я, внутрішніх справ та надзвичайних ситуацій отримали доручення створити спеціальну медичну, яка оперативно діяла б в екстремальних ситуаціях — під час стихійних лих, аварій тощо.

За роки керівництва Ткача із 4-ї міської виросло ціле медичне містечко. Хірургічний блок з чотирма операційними, реабілітаційний на 350 ліжок, патологоанатомічний. Створено кілька нових відділень, щоб тяжко хворих не відправляти до інших лікарень міста. Ціною неймовірних зусиль спромоглися завершити житловий корпус, у якому поселили вісімдесят сімей медиків. Є в тому корпусі аптека, магазин, клуб, їдальня для персоналу. У залі лікувальної фізкультури відновлюють здоров'я і медики, і хворі. Є в лікарні і гуртожиток на сімнадцять місць (адже в 4-й міській підвищують кваліфікацію медичні працівники області), й автопарк, з придбаними ще за «старих часів» вантажними автомобілями й самоскидами, автокраном та екскаватором.

—Попри тяжку скруту, ми все-таки потроху будуємося, думаємо про перспективу, — розповідає Микола Леонтійович.— Уже три роки споруджуємо новий корпус на п'ять операційних і 180 ліжок, з газовою котельнею. Фінансування, за рішенням уряду, здійснювалося з резервного фонду Кабінету міністрів. Але Верховна Рада, затверджуючи бюджет на 1996 рік, використовувати кошти фонду на капітальне будівництво заборонила, і ми торік не отримали ні копійки.

Зважаючи на те, що корпус і котельня готові на вісімдесят відсотків, допомогти взялася міська Рада та облдержадміністрація, пообіцявши виділити і, відповідно, 100 і 98 тисяч гривень (за потреби не менш як чотири мільйони).

Нині медики очікують прийняття закону про пільгове багаторічне кредитування. Воно дасть змогу і новий корпус завершити, і розпочати спорудження котеджів для лікарів.

Керівництво 4-ї міської прагне, щоб житло її працівників було поруч лікарні. Є власна АТС, тож кожну квартиру житлового корпусу телефонізовано. В разі потреби лікаря викличуть. Як зазначив пан Ткач, уже тепер вони можуть у будь-який час за лічені хвилини мобілізувати 3-4 хірургічні бригади.

Є проблема і з спеціальним транспортом. За останні сім років не одержали жодного «носилкового» автомобіля, а наявні зношені на 80 відсотків. Щоправда, подарувала Кіровоградська товарно-сировинна компанія японський мікроавтобус «Міцубісі», але цього вочевидь замало.

Колектив лікарні досвідчений, здружений, готовий виконувати надзвичайно складні завдання. Аби тільки держава податками не пригнічувала ініціативу та ще трохи допомогла коштами для найпотрібнішого.

Кіровоград.

Верховна Рада України: шоста сесія
Хроніка законотворення

Останній пленарний тиждень шостої сесії Верховної Ради мало чим відрізнявся від попередніх, хіба що трохи більшим накалом політичних емоцій і особливою увагою до законопроектів соціального спрямування, до пакету законів, що працюють на бюджет-97. 21 січня, у вівторок, дискусія розгорнулася навколо проекту постанови про особливості порядку розгляду Верховною Радою України закону про Державний бюджет України на 1997 рік, внесений групою народних депутатів від комісій з питань бюджету та з питань фінансів і банківської діяльності. І не тільки тому, що з цього ж питання надійшов проект постанови від шести груп і фракцій, який має свою специфіку. Суть у тому, що Верховна Рада глибоко занепокоєна станом розгляду проекту бюджету взагалі, бо його прийняття невиправдано затяглося. Про це і говорили представники груп, фракцій, комісій. У підсумку обговорення жоден із проектів постанов не набрав необхідної кількості голосів. Не пройшла пропозиція об'єднати подані проекти постанов та внести на голосування єдиний законопроект.

Далі сесія розглянула проект постанови Верховної Ради України про внесення змін і доповнень до Положення про паспорт громадянина України, підготовлений Кабінетом міністрів України відповідно до вимог статті 10 Конституції України та вимог щодо необхідності створення державного реєстру населення України.

Сесія розглянула пропозиції Президента України до Закону «Про державний матеріальний резерв» і в основному погодилася з ними. Але висловлено і незгоду з деяких положеннями. Цей законопроект також було відправлено на доопрацювання.

По-діловому пройшов пленарний день 22 січня. Верховна Рада проголосувала за направлення адресатам — Президентові України, Прем'єр-міністрові, іншим урядовцям 12 депутатських запитів з широкого кола питань, порушених виборцями, зокрема, щодо бюрократичних відписок, затримки з виплатами заробітної плати, пенсій, розрахунків за продукцію та ін.

До порядку денного як невідкладне внесене питання про проект Закону про Кабінет міністрів, який було подано на друге читання. Проте на цьому етапі його розгляду Кабінет міністрів офіційно звернувся до Верховної Ради з проханням зняти цей закон з обговорення, бо вже доопрацьований текст що вимагає «істотного доопрацювання».

Голова Верховної Ради Олександр Мороз запропонував можливі у таких випадках варіанти: або зняти цей законопроект в установленому порядку, цебто 226 голосами, або все ж розглядати у другому читанні і до тих норм, які залишаться неузгодженими і потребують додаткового розгляду, повернутися за процедурою підготовки до третього читання. Народні депутати підтримали останній варіант і почали друге читання законопроекту.

Проект Закону України про Кабінет міністрів доповідав Ігор Коліушко — секретар Комісії з питань правової політики і судово-правової реформи, яка і готувала його до постатейного читання. На ранковому засіданні було прийнято 25 статей і тільки 15-та та 23-тя статті залишилися на третє читання. Розгляд останніх 40 статей відбувся на вечірньому засіданні, і 34 з них прийнято. Отже, на третє читання залишилося 8 статей, які потребують доопрацювання.

З інформацією про порядок денний наступної (січневої 1997 року) сесії Парламентської Асамблеї Ради Європи і про участь України в сесії виступив голова Комісії у закордонних справах і зв'язках з СНД Борис Олійник.

Сесія розглянула особисту заяву народного депутата України Олександра Бобриньова про дострокове припинення ним повноважень народного депутата і не задовольнила її.

На пленарному засіданні 23 січня відразу після оголошення запитів народних депутатів Комісія з питань фінансів і банківської діяльності звернулася до парламенту з проханням у позачерговому порядку заслухати питання про тимчасове призначення Віктора Ющенка виконувачем обов'язків голови Національного банку України. Справа в тому, що 26 січня 1997 року закінчується термін повноважень голови Національного банку, а до вказаної дати немає можливості розглянути подання Президента України про призначення В. Ющенка головою Національного банку України. Верховна Рада внесла це питання до порядку денного і прийняла відповідну постанову, якою продовжила повноваження головного банкіра України до 5 лютого.

Верховна Рада розглянула проект закону про забезпечення розвитку вітчизняного підприємництва та збалансування доходів і видатків бюджету. Доповідав віце-прем'єр-міністр Віктор Пинзеник. Та і співдоповідь голови підкомісії Комісії з питань фінансів та банківської діяльності Євгена Жовтяка, і виступи народних депутатів засвідчили, що законопроект далекий від досконалості, і його новації ефективно не спрацюють на вітчизняне виробництво. Прийнято постанову про неприйнятність поданого проекту закону.

Гостро проходило обговорення проекту закону про Фонд державного майна України, про що доповідав голова підкомісії Комісії з питань економічної політики та управління народним господарством Геннадій Угаров. Практично в кожному виступі поставало питання: кому має бути підпорядкований Фонд державного майна, а вже звідси і всі інші питання. Надходили пропозиції прийняти закон у першому читанні, зрештою так і сталося. Доопрацьований проект має бути подано на друге читання в лютому.

Сесія у другому читанні постатейно голосувала закон України про внесення змін і доповнень до окремих законів України щодо оплати праці, зокрема до деяких статей законів про оплату праці, про підприємства в Україні, про колективні договори і угоди, про затвердження Кодексу законів про працю Української РСР. Закон набере чинності з дня опублікування.

У другому читанні прийнято закон про структуру державного внутрішнього боргу України за станом на 1 січня 1996 року і граничний розмір державного внутрішнього боргу України на 1996—1997 роки, де в статті 2 замінено цифру «5.057.628.277» на «6.057.628.277» гривень.

У цілому у другому читанні прийнято і закон про внесення змін і доповнень до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо порушень порядку проведення розрахунків із споживачами та внесено зміни і доповнення до деяких законодавчих актів України з питань безспірного списання (стягнення) коштів, що перебувають на рахунках юридичних та фізичних осіб — суб'єктів підприємницької діяльності, у банках.

Внесено зміни до Закону про Рахункову палату Верховної Ради України.

***

Останній пленарний день шостої сесії Верховної Ради України — 24 січня 1997 року — за своєю напруженістю не поступився попереднім. І оголошені запити, і перше питання порядку денного — законопроект про внесення змін до Закону «Про індексацію грошових доходів населення» — зачіпають за живе: соціальний стан, добробут людей, їхнє сьогоднішнє і майбутнє. Тому кожну статтю поданого Кабінетом міністрів законопроекту аналізували за її наслідками.

Сесія внесла поправки до прийнятого у вівторок, 21 січня, Закону «Про державний матеріальний резерв», зокрема, статтю 14 доповнено пунктом 17 «Розмір пені, який передбачається пунктами 6, 7, 8, 9, 13 і 14, обчислюється від вартості матеріальних цінностей і суми платежу, виходячи із подвійної облікової ставки Національного банку України, що діяла в період, за який сплачується пеня».

Верховна Рада ще раз повернулася до розгляду законопроекту про податок на нерухоме майно (нерухомість), але й тепер його концепція не витримала критики народних депутатів, бо провідна мета законопроекту — поповнення бюджету за рахунок подальшого занепаду ділової активності підприємств, істотного зниження життєвого рівня людей. Вирішено вважати за доцільне прийняти проект закону про податок на нерухоме майно (нерухомість) після доопрацювання із врахуванням додаткових пропозицій Кабінету міністрів України і народних депутатів України.

Для підготовки і опрацювання законопроектів, внесених Кабінетом міністрів України та народними депутатами України, на основі яких має формуватися державний бюджет України, утворено погоджувальну групу на чолі із заступником Голови Верховної Ради України Віктором Мусіякою.

Сесія розглянула ініційований народним депутатом Леонідом Анісімовим проект змін і доповнень до Декрету Кабінету міністрів України «Про порядок використання прибутку державних підприємств, установ і організацій».

Сесія ратифікувала Рамкову Угоду між урядом України та урядом Федеративної Республіки Німеччина про консультування і технічне співробітництво та Європейську конвенцію про запобігання тортурам та нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню.

У першому читанні прийнято доопрацьований закон про благодійництво та благодійні організації.

На сесії з короткою підсумковою промовою про роботу шостої сесії Верховної Ради виступив Голова Верховної Ради України Олександр Мороз. На цьому шоста сесія завершила свою роботу. Пленарні засідання сьомої сесії Верховної Ради України розпочнуться 4 лютого 1997 року.

Прес-служба Верховної Ради України.

«Що зробив Олесь Гончар для Кобеляк?»

(Початок на 1-й стор.).

«Я виріс у хаті, де не було лихослів'я, де навіть черкатися (згадувати чорта) вважалося за гріх. Загадила цим Україну Московія. Солдатчина. Табори-гулаги. Майбутня Україна від цього (хотілося б вірити) очиститься. Буде — як у пісні. Буде великодня»...

Це рядки із записника Олеся Гончара, датовані 2 лютого 1993 року.

«У вісімнадцятому столітті Полтавщина народила для України Григорія Сковороду та Івана Котляревського. У двадцятому — Олеся Гончара і Василя Симоненка. Двоє перших зродили з попелищ фортецю душі народу — його мову, двоє других стали грудьми на її захист від асиміляторів і манкуртів. Уклін тобі, полтавська земле!» Ці рядки — з повідомлення про те, як пошанувала пам'ять Олеся Гончара у річницю його смерті Галичина. А Полтавщина? Полтавщина, на жаль, ніяк...

Хата, де ріс письменник, котрого називаємо совістю нації, котрому Кембрідж надавав почесне звання всесвітнього інтелектуала, — його хата руйнується з кожним днем. А ми ніяк не можемо самі до себе добрівнятися, ніяк не навчимося берегти святині.

Громадськість виступала на захист хати Симоненкової — і там, у Біївцях, на Лубенщині, дещо зроблено, щоб її врятувати. А в Сухому, неподалік Кобеляк, — усе без змін.

Одного разу приїздила в Сухе племінниця Олеся Гончара, сподівалася, земляки нарешті схаменуться і створять куточок, якому, дивись, захотів би вклонитися цілий світ, — хай не тепер, у майбутньому, коли Україна очиститься і буде, за словами Олеся Терентійовича, —як у пісні. А натомість один з молодих районних функціонерів запитав її: а що, мовляв, Олесь Гончар зробив для Кобеляк?..

Шкода, коли людина — та ще керівник — не відає, що зробив Олесь Гончар для України і для всього людства. Мабуть, усе від того, що сьогодні в нашому домі не тільки черкаються, що звучать непристойності з телевізора — і ніхто не обурений тією гидотою. Ніби так і треба. І забули про те, що, знову ж за словами Олеся Гончара, «слово — категорія моральна. Українська пісня свідчить про чистоту і цнотливість нації».

У Сухе останнім часом підвели газ, заасфальтували дорогу, при цьому нагадували в інстанціях, що, є ж, мовляв, село Олеся Гончара — не відмовте. Звідси, з Кобеляк, їздили колись і до нього в Київ на день народження з вітаннями і з проханнями, зрозуміло, поки Олесь Терентійович не вийшов із лав КПРС...

Та будемо сподіватися на перемогу мудрості: велике бачиться на відстані. От тільки не спізнитися б.

Погляньте на осиротілу дорогу від хати, що на знімку. Вона повела у світ, а потім і у Вічність нашого Олеся Гончара. Нам випало щастя бути його сучасниками. А йому випало бути сучасником і наших онуків та правнуків — дай Боже, вони зуміють очиститься і жити — як у пісні — у своїй великодній Україні. Тож ми просто зобов'язані зберегти для них оці хатки, які виколисали для світу і Сковороду, і Котляревського, і Симоненка, і Гончара. Ми не маємо права втрачати їх, хіба мало того, що втратили Кобзареву хату?..

Гончарова хата — то реліквія не часу. То реліквія нашої совісті.

Лідія ВІЦЕНЯ, журналістка.

Полтавська область.

Прем'єра «Лук'янівської»: щодня — аншлаг

(Початок на 1-й стор.).

Нині робота на станції кипить і вдень, і вночі. Досі не готовий адміністративний корпус, «притираються» ескалатори, пропускні автомати. Хоча працівникам на прохідній не звикати до безперервного натовпу та запеклої боротьби із «зайцями». «Гляньте, потік людей не зменшується, — каже чергова зміни, —а щодо «зайців»... Коли бачиш, що в людини справді нема й копійки, одна справа, а коли підроблено посвідчення...» Уночі — перевіряють колії, апаратуру, обладнання.

У розмові з пасажирами чула подяку метробудівцям та міським властям — не натішаться зручностями після переповнених тролейбусів, до вподоби чорно-білий мармуровий інтер'єр.

Не таємниця, що відкриття «Лук'янівської» гнали у швидкому темпі. Втім (тьху-тьху) за неповний місяць не відбулося жодної «НП», не порушувався і не припинявся рух поїздів, не зачиняли станцію, не вимикали електропостачання чи освітлення. Заступник начальника служби безпеки руху Київського метрополітену Сергій Ткачук не приховує: як і на будь-якому новому об'єкті, певні недоробки є. Тож нині триває наладка окремого обладнання, переважно санітарно-технічного та для потреб цивільної оборони. «Про ці недоліки знає міська влада, мер, — каже він, — і з корпорацією «Київметробуд» обумовлено терміни їх усунення. Однак можу запевнити, що немає ніякої небезпеки ані для пасажирів, ані для персоналу обслуги. Запізно надійшли гроші на камінь для оздоблення, кабель, а всі шахтопрохідні роботи було зроблено вчасно й добре».

Єдине хиба — розвалилися сходи на підході до станції. Втім, жоден цемент не міг застигнути належно у двадцятиградусний грудневий мороз. До речі, минулих вихідних будівельники уже переробили бетонні сходи на гранітні.

Усі працівники «Лук'янівської» мають досвід роботи в метрополітені не менш як три роки, до того ж на кінцевих станціях. На запитання, як працюється, відповідають: так само, як і на інших станціях. До речі, зарплату отримують вчасно, без затримок. Може тому, кажуть, нині багато охочих влаштуватися на роботу в метрополітені. А чутки про небезпечність нової станції, що їх сіють «Киевские ведомости» — звідки вони? З уяви автора. І не більше.

На жаль, не вдалося поговорити із начальником станції, молодою енергійною жінкою Людмилою Усаковою — вона саме приймала екзамен на атестування своїх підлеглих.

Юліана ШЕВЧУК.

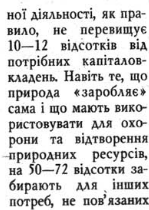
У природи, як і в авіації, також є своя «точка повернення»

МОЖНА навести безліч красномовних цифр, які характеризують стан забруднення водних об'єктів, тобто наших великих і малих річок, інших водойм, повітря над нашими містами і селами. Наприклад, у поверхневі водні об'єкти України позаторік скинуто 4325,4 тисячі тонн забруднюючих речовин, а викиди у повітря оксидів азоту і діоксиду сірки склали відповідно 423,8 і 1639,1 тисячі тонн.

Багато це чи мало? Так, багато. У Дніпрі, з басейну якого беруть до 60 відсотків води в Україні, який забезпечує водою дві третини нашої території та близько 30 мільйонів чоловік, багатьма станціями спостереження зафіксовано перевищення у 2 — 3 рази гранично допустимих концентрацій нафтопродуктів /ГДК/. Сполук міді — у 4-5, азоту нітратного — у 2-3, фенолу — у 2 рази.

Проблеми задовільного екологічного стану середовища, в якому живе людина, завжди стояли гостро і розв'язувати їх було доволі тяжко. Протягом тривалого часу в Україні, як і в цілому у колишньому СРСР, господарську діяльність проводили екстенсивним способом. Тобто збільшення валу як промислової, так і сільськогосподарської продукції було понад усе. І це забезпечували без достатнього врахування природоохоронного фактору, а фінансування робіт з охорони навколишнього природного середовища здійснювали за залишковим принципом. За останні п'ять років психологія господарника не змінилась. Обсяг асигнувань для природоохорон-

ної діяльності, як правило, не перевищує 10—12 відсотків від потрібних капіталовкладень. Навіть те, що природа «заробляє» сама і що мають використовувати для охорони та відтворення природних ресурсів, на 50—72 відсотки забирають для інших потреб, не пов'язаних з природоохоронною діяльністю. Так, обсяг платежів лише до Державного бюджету за спеціальне використання водних ресурсів у 1997 році за проектом Закону про Державний бюджет складе 89304 тисячі гривень, а видатки на охорону та відтворення водних ресурсів —лише 44700 тисяч гривень, або 50,1 відсотка. Обсяг видатків на охорону та відтворення лісових ресурсів — 341,8 відсотка, мінеральних ресурсів —28,8 відсотка від обсягу платежів до Держбюджету за їх спеціальне використання.

Але ж не одним днем живе людина. Майбутнє наших дітей, онуків, наступних поколінь і від нас залежить, від того, як розпоряджаємося природними багатствами. У природи, як і в авіації, також є своя «точка повернення». Як літак, перейшовши цю «точку», втрачає можливість повернутися на базу, так і природа, дійшовши певної межі забруднення і виснаження, втрачає здатність до самовідтворення.

Вище, кажучи про обсяги скидання у водні об'єкти і викидів у повітря, я зазначив, що їх все ще багато. Чи означає це, що зазначений обсяг за останній час все-таки зменшився? Це справді так. У порівнянні з відносно стабільним 1992 роком обсяг скидання забруднених зворотніх вод у водні об'єкти без очистки в цілому по Україні зменшився у 1995 році на 37,4 мільйона кубометрів. Окремо в промисловості скидання неочищених зворотніх вод зменшилося на 153,03 мільйона кубометрів. Викиди забруднюючих речовин у повітря в 1995 році зменшились у порівнянні з 1992 роком на 2945,9 тисячі тонн, у тому числі в металургійній та хімічній галузях — на 1496,8 тисячі тонн.

Зменшення забруднення навколишнього природного середовища можливе за трьох умов:

— запровадження нових технологій у виробництві;

— реконструкція, удосконалення існуючих очисних споруд, будівництво нових;

— зменшення обсягів виробництва, що веде як до скорочення використання природних ресурсів, так і до скорочення скидів і викидів шкідливих речовин.

Певна річ, у нинішніх наших умовах перші два фактори не діють. Про це свідчать і такі дані: потужність очисних споруд, з яких скидають у водні об'єкти відпрацьовані води зменшилася в Україні у 1995 році у порівнянні з 1994 роком на 445 мільйонів кубометрів. А от третя умова, чи третій фактор, діє, так би мовити, на повну потужність: рівень спаду виробництва у промисловості (чорна й кольорова металургія та хімічна промисловість) по справжньому вражає! У 1995 році в порівнянні з базовим 1990 роком він становить від 8,6 до 26,0 мільйона гривень, або 37 — 43 відсотка.

Якщо ми й надалі таким чином і такими темпами будемо розв'язувати екологічні проблеми, то за декілька років без жодних капіталовкладень зможемо досягти значних успіхів. Але все-таки краще було б, щоб Україна відродила і збільшила свою індустріальну міць, реалізувала свої потенційні можливості і водночас щоби досягла значного прогресу у захисті природи та відтворенні її ресурсів.

Для того потрібна насамперед Державна програма охорони навколишнього природного середовища, розробка якої передбачена Постановою Верховної Ради УРСР від 17 лютого 1990 року, яка містила б конкретні заходи для зменшення забруднення водних джерел, атмосферного повітря, деградації земель тощо. Але з ряду об'єктивних, а також суб'єктивних причин така програма до цих пір не представлена урядом Верховній Раді на затвердження. Єдина загальнодержавна програма, що стосується охорони довкілля, за роки незалежності України прийнята Верховною Радою у вересні 1994 року. Вона визначає перспективи розвитку заповідників. Ця програма передбачає створення умов для збереження територій та об'єктів природно-заповідного фонду, як національного надбання, збереження унікальних і типових ландшафтів, як острівців природної рівноваги, екологічного благополуччя. Та в результаті того, що заповідні території не мають єдиного господаря і перебувають на балансі різних відомств та наукових установ, які в умовах економічної кризи мають безліч проблем, фінансування належного утримання і розвитку заповідників здійснюється вкрай незадовільно. Прикладом може служити унікальний біосферний заповідник «Асканія-Нова» ім. Ф. Фальц-Фейна, що є загальнодержавним надбанням і резерватом ЮНЕСКО. За своєю структурою об'єктів природно-заповідного фонду цей резерват має світове значення. Об'єкт фінансується з держбюджету окремим рядком через Українську академію аграрних наук. У 1996 році із запланованих коштів надійшло лише 43 відсотки. А на 1997 рік передбачено тільки половину фінансування мінімально необхідного для утримання всього комплексу заповідника. З досвіду минулих років можна стверджувати, що реально надійде не більше 50 відсотків запланованого. Це значить, що існування цього унікального об'єкту буде поставлено під серйозну загрозу.

Україна має досить розвинену законодавчу базу, яка на високому рівні визначає напрями, стратегію і тактику, організаційно-економічне забезпечення вирішення проблем захисту довкілля, збереження і відтворення природних ресурсів. На черзі затвердження Верховною Радою Національної програми екологічного оздоровлення басейну Дніпра та поліпшення якості питної води. Ми знаємо, що і як треба робити для вирішення гострих екологічних проблем. Тільки не маємо за що. Але це вже питання не екологічного характеру.

Віктор БРИТ,
народний депутат України.

Давайте гласно: і про проекти, і про результати

Відкритий лист міністрові науки і технологій, академікові Національної академії наук України Володимиру Семиноженку

Інформація про проведення конкурсу проектів науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт під егідою Міністерства України у справах науки і технологій (Міннауки) з великим ентузіазмом зустрінута вченими України. Автори тисяч проектів, що були подані в стислі строки на цей конкурс, засвідчили підтримку ваших зусиль на реформування науки в Україні. Наукова громадськість вірить у щирість намірів організаторів конкурсу сформувати державні науково-технічні програми (ДНТП) на основі об'єктивного і кваліфікованого добору найкращих проектів. Проте є й побоювання того, що не повною мірою буде враховано негативний досвід конкурсів, які проводили в минулому ваші попередники.

Організатори попередніх конкурсів зробили багато такого, що дискредитувало саму ідею конкурсного підходу до фінансування науки. Спочатку із представників науково-бюрократичної верхівки на безальтернативній основі було сформовано спеціалізовані наукові ради. Як наслідок, декларовані критерії якості проекту і навіть кваліфіковані та об'єктивні оцінки експертів не були визначальними порівняно з фактом наявності «своїх» людей серед тих, хто приймає остаточне рішення. В результаті з'явилася нова, невідома для цивілізованого світу, химера — 5-10-разовий переможець одного й того ж конкурсу. Мінназуки має всі можливості скласти поіменні списки всіх «героїв» вітчизняної науки й переконатися в тому, що більшість з них входить до нових наукових рад із ДНТП.

Було змарновано і державні кошти, і зусилля тисяч учасників і організаторів попередніх конкурсів. Обидві сторони (держава і переможці конкурсів) не виконали своїх зобов'язань. Кошти були виділені в обмін на гори нікому не потрібних звітів. Ані автори, ані особи, що приймали рішення, не понесли жодної відповідальності.

Мінназуки запропонувало прогресивну конкурсну систему, яка багато в чому збігається з передовими системами, що їх застосовують у технічно розвинених країнах Європи та США. Проте слід зважити, що такі системи ефективно діють на основі відомих принципів: 1) наперед обумовлені кошти в обмін на нову наперед обумовлену наукову продукцію високої (світової) якості; 2) кошти отримують тільки фактичні творці зазначеної продукції і використовують їх за прямим призначенням.

Усі розуміють, що застосування цих принципів в умовах сьогоднішніх реалій зумовлює значні проблеми, які, на жаль, не були враховані організаторами конкурсу. **Найістотнішими є:**

1. Тяжке фінансове становище більшості наукових колективів викликає природне прагнення фінансової підтримки якомога більшої кількості вчених. Вчені з великим адміністративним впливом мають можливість одержати кошти на фінансування не одного, а кількох проектів. Є небезпека, що, як і в попередні роки, фінансування ухвалених проектів буде таке мізерне, що нові результати просто неможливо буде одержати. В разі забезпечення кількості катастрофічно постраждає якість. Та, на жаль, в умовах цього конкурсу не закладено норму: один учений — один проект та не обумовлено мінімальний рівень фінансування проектів.

2. Багато вчених поєднують роботу з адміністративною, громадською та підприємницькою діяльністю. Проте умови конкурсу не передбачають визначення повної чи часткової зайнятості учасників у роботі над проектом у проценті робочого часу чи в кількості продуктивних годин на місяць. Введення цієї норми сприятиме добору проектів, успіх яких було б забезпечено високим рівнем зайнятості учасників у виконанні взятих на себе зобов'язань.

3. Категорії науки світового рівня вчені розуміють по-різному. Як зазначив Президент України на Всеукраїнській нараді з проблем розвитку науки, більшість наших наукових колективів та науковців втратили здатність до об'єктивної самооцінки. Тим складніше оцінювати рівень своїх колег. Часто не вистачає й інформації. Тому покладатися тільки на експертну оцінку самих проектів небезпечно. Одним із основних критеріїв має стати високий науковий рейтинг учасників проекту — що ними на світовому рівні вже зроблено (публікації в міжнародних журналах та збірниках праць престижних конференцій, продані за кордон ліцензії, успішна участь у міжнародних проектах та ін.). В умовах конкурсу цієї норми фактично немає.

4. Структурна організація нашої науки зберігає елементи старої командно-адміністративної системи. Успіх конкурсу буде неможливий, якщо наукові ради, що прийматимуть рішення, як і раніше, складатимуться з адміністраторів наукових установ. Враховуючи іноземний досвід, принцип формування цих рад має бути інший, а саме — делегування представників наукових товариств, наукових рад установ та наукової громадськості. Відповідаючи за свої рішення, цей же склад рад мусить і приймати проекти по їх завершенні.

5. В умовах конкурсу немає положень про відкриту публікацію його результатів. Слід передбачити випуск спеціального довідника, де щодо кожного з ухвалених проектів містилася б інформація про те, який інтелектуальний чи матеріальний здобуток автор зобов'язується одержати, за який час і за які кошти. По закінченні виконання досліджень друкують новий збірник з короткими звітами учасників та висновками наукових рад щодо ефективності використання державних коштів.

Конкурсна система буде ефективною за умови, що критерії добору проектів чітко визначені й відомі усім учасникам. Будучи послідовним, наше Мінназуки може скористатися, наприклад, з положень Програми спільних грантів, що фінансується фондом цивільних досліджень уряду США. Цитуємо: «Жодна особа не може брати участь у більш як одній заявці, поданій на даний конкурс. Адміністративні керівники заявників не можуть входити до списку виконавців розробки. Кошти для реалізації проекту отримують тільки виконавці розробки».

У зв'язку з викладеним вище, а також враховуючи велику кількість одержаних проектів, пропоную провести другий тур конкурсу, де вказані пропозиції могли б бути враховані. Цей тур треба організувати у такий спосіб, щоб усунути саму можливість масових порушень принципів функціонування ефективних конкурсних систем. Національний комітет з демократизації та реформування науки в Україні пропонує посильну допомогу своїх експертів в удосконаленні вітчизняної конкурсної системи.

Мирослав ГОРБАТЮК,
народний депутат України, член Комісії Верховної Ради з питань науки і народної освіти, голова Комітету з демократизації та реформування науки в Україні.

Нездоровий бюджет охорони здоров'я

***Н**Е БУДУ зупинятися на стані здоров'я в Україні — він катастрофічний. За основними показниками ми у восьмій десятці серед найбідніших країн світу. Та й як могло бути інакше, коли в останні роки наша, одна з найкращих у світі систем охорони здоров'я — державна (таку саму з успіхом застосовують у Канаді і Англії), — фінансувалася на 30—40% від потреби, і бюджетні витрати щороку зменшувалися. В 1995 — 40%, в 1996 — 36% від потреби.*

Запропоновано мінфіном було ще менше, але Комісії з питань охорони здоров'я, материнства і дитинства за підтримки більшості народних депутатів удалося збільшити бюджетне фінансування охорони здоров'я з 280 до 330 трлн. крб., виділити окремим рядком фінансування національних програм імунопрофілактики, «Діти України», «Планування сім'ї», «Поліпшення становища жінок, сім'ї, охорони материнства і дитинства».

Але уряд безвідповідально поставився до справи. Національну програму з імунопрофілактики було профінансовано на 1,8%, а інші три зовсім не фінансувалися. Взагалі бюджет охорони здоров'я був виконаний, за неповними даними, всього на 60%, що призвело до виникнення великої заборгованості держави по зарплаті медпрацівникам. Цей борг слід обов'язково врахувати під час затвердження Бюджету-97. Дивує бажання уряду розв'язати проблему за рахунок зменшення рівня зарплати медпрацівників шляхом відміни ст. 77 «ж» основ Законодавства України про охорону здоров'я щодо встановлення середніх посадових окладів не нижче від середньої зарплати працівників промисловості. І це тоді, коли середня зарплата медпрацівників, наприклад, у вересні минулого року була на 29% нижча, ніж у промисловості, та й ту виплачували із затримкою в кілька місяців.

Не враховуючи згаданого боргу по зарплаті, уряд подав до Верховної Ради проект бюджету на 1997 рік, в якому визначено фінансування охорони здоров'я в 3,33 млрд. грн, тобто 28,9% від реальної потреби, визначеної МОЗ (11,5 млрд. грн.). Хоча Прем'єр-міністр П. Лазаренко неодноразово наголошував, що уряд не зменшить проти минулого року видатки на соціальні галузі.

Цим було порушено статтю 12 «Основ законодавства України про охорону здоров'я», котра визначає витрати на охорону здоров'я не менше 10% від національного доходу, а також Постанову ВР «Про погашення заборгованості державного бюджету України і місцевих боргів за 1995 рік по зарплаті, пенсіях, стипендіях, інших грошових виплатах населенню» від 24.05.1996 р. N 214/96-ВР, де в п. 10 сказано: «... заборонити будь-яке значне скорочення бюджетних витрат, направлених на фінансування найгостріших соціальних потреб: охорона здоров'я, освіта тощо».

Знаючи важкий економічний стан держави, МОЗ проводить реформування галузі з метою економії бюджетних коштів. Так, 1996 року скорочено ліжковий фонд майже на 50 тисяч ліжок, штатну чисельність медпрацівників на 140 тисяч одиниць, розширено мережу стаціонарів денного перебування хворих майже на 18 тисяч ліжок. З метою ефективного використання бюджетних коштів і підтримки вітчизняного виробника визначено порядок закупівлі ліків закладами охорони здоров'я, що їх фінансують з бюджету. Ці та інші заходи дозволять зменшити бюджетні витрати на 166 млн. грн. щорічно.

Допомагають вижити охороні здоров'я підприємства Укрмедбіопрому, які успішно працюють протягом останніх 2 років, після призначення головою цього Комітету Ю. Спіженка. Вони навіть мають приріст в середньому на 10%. І це за умов, коли виробивши за 10 місяців минулого року лікувальних засобів на 350 млн. грн. і експортувавши на 75 млн. доларів, ці підприємства отримали всього 8% від запланованого на розвиток галузі. Зовсім не фінансувалося створення сировинної бази, в тому числі технологічні розробки. Мало того, до бюджету були забрані навіть невеликі кошти інноваційного фонду.

Враховуючи погане фінансове забезпечення лікувальних закладів, підприємства Укрмедбіопрому собі на шкоду щорічно, особливо у 1 кварталі, проводять товарне кредитування системи охорони здоров'я. Значна економія бюджетних коштів — до 50 млн. грн. на рік — виходить за рахунок прямих поставок «завод — лікарня». Суттєву економію (до 84 млн. доларів у 1997 році) дасть перехід від закупівлі готових лікарських засобів до імпорту сировини і виробництва цих ліків на наших заводах. Це збільшить надходження в бюджет приблизно на 30 млн. грн.

Сьогодні вітчизняні фармацевтичні підприємства випускають 1028 найменувань дешевих і якісних ліків, а для достатнього забезпечення системи охорони здоров'я треба три тисячі. То чому б уряду не сприяти розвитку вітчизняної фармацевтичної і медичної промисловості, забезпечивши їхнє достатнє фінансування?

На жаль, ні значна економія, ні страхова, ні платна медицина на даному етапі не зможуть радикально поліпшити стан охорони здоров'я. Хоча Комісія з питань охорони здоров'я й почала працювати на перспективу над проектом закону «Про бюджетно-страхову медицину», але страхову медицину не може бути сьогодні впроваджено, бо основні внески до страхових фондів мають сплачувати підприємства, що сьогодні у більшості не працюють.

Не вдасться багато заощадити і від впровадження платних послуг, бо більшість населення не зможе платити за ці послуги, а багаті громадяни будуть лікуватися за кордоном.

Тому слід шукати додаткових коштів для охорони здоров'я, бо лікувати хворих за 65 грн. на 1 чоловіка — неможливо. Зразу ж представники уряду задають питання: а де взяти ці додаткові гроші?

А де беруть їх уряди країн, які поважають свої народи, наприклад, США мають величезний зовнішній борг, але все-таки витрачають на охорону здоров'я 14% від ВВП або бідна Куба, котра віддає 20% цій галузі, чи інші європейські країни та Канада (від 8 до 10% від об'єму власних ВВП). Ці країни також мають свої економічні проблеми, але нікому не спаде на думку розв'язувати їх за рахунок охорони здоров'я чи освіти. Наш же уряд, орієнтуючись на наш фантастично терплячий народ та поміркованих депутатів—вихідців із народу, розв'язує свої проблеми і свої помилки за рахунок постійного скорочення витрат на охорону здоров'я, освіту, науку і культуру, що веде до незворотного руйнування цих галузей. І тут треба процитувати виступ Прем'єр-міністра П. Лазаренка про бюджет України на 1997 рік на сесії ВР 26 грудня 1996 року «... тільки на бюджет сподіваються і накидаються банки, окремі підприємства й цілі галузі. Прикладів багато. Пошлюся лише на один. Ми детально проаналізували і виявили: шахтарі отримують заробітну плату лише завдяки бюджету, хоча держава безпосередньо викуповує тільки 30 відсотків видобутого вугілля». І не лише шахтарі, а й робітники інших підприємств отримують зарплату з бюджету. Зарплату, що її слід виплачувати бюджетній сфері: медпрацівникам, освітянам, науковцям, працівникам культури. Цьому треба покласти край. Достатньою сумою на даному етапі було б фінансування в обсязі 10% від національного доходу, що дорівнює 8% від ВВП і в абсолютних цифрах становить 8,5 млрд. грн. За такого фінансування та підтримки вітчизняної фармацевтичної та медичної промисловості наш народ зразу ж відчув би всі переваги бюджетної системи охорони здоров'я.

Сергій ПАСЬКО,
народний депутат України, секретар Комісії ВР з питань охорони здоров'я, материнства і дитинства, кандидат медичних наук.

Фото Юрія ВЕНГЕРЕША.

Батьки і діти об'єднались в протесті

Звернення педагогічного колективу середньої школи №4 Козятина Вінницької області до Президента та Верховної Ради України

Останнім часом стає дедалі ясніше, що певні сили України ведуть справу до повного розвалу системи освіти в державі. Керівні особи району та вищих рангів, посилаючись на дефіцит бюджету, штовхають педагогічні колективи на шлях нестабільності та невпевненості у завтрашньому дні. Розмови про скорочення працівників школи роблять вчителів та вихователів замкненими, підозрілими, які бояться втратити своє робоче місце. Шлях укрупнення класів спричинить у міських школах порушення індивідуального підходу до учнів, перетворить класи в некеровані колективи з низькими знаннями. Неподіл уроків рідної та іноземної мов, фізичного та трудового виховання зведе нанівець продуктивність та якість навчання.

Бездарність керівництва, безкарність у привласненні бюджетних коштів, перекачування їх в комерційні структури намагаються прикрити «діловим» втручанням в систему освіти, що стало панацеєю в урятуванні фінансів України. Державу хочуть залишити без майбутнього.

У той самий час тисячі доларів перекачуються в комерційні та валютні банки, посадові особи невідомо з яких надходжень зводять палаци, корупція зачепила більшість силових, контролюючих, законодавчих, виконавчих установ і знаходяться сили, що роблять випади проти людей, які залишилися в державі острівком моральної чистоти та порядності. Ніхто з вчителів та педагогів не зводить котеджі, не їздить на іномарках, не відпочиває на фешенебельних курортах. Ми формуємо майбутнє України, виховуємо людей, до чиїх рук потрапить держава в наступному столітті. Яким буде це майбутнє, коли сьогодні керівні особи та комерсанти вже купують своїм дітям місця в престижних академіях, університетах, економічних, правових коледжах?

Звертаємося до Президента та Верховної Ради України із прямим запитанням: невже не відомо цим високим інстанціям, що робиться у державі, невже справа така безнадійна, коли черга на знищення дійшла й до освіти?

Розвалили економіку, відібрали у людей заощадження, дали можливість збагатитися різним трастам, знищили повагу до Закону, героями екрана стали рекетири. Чи не це відповіді на наші запитання? Стає зрозумілим: прояви цих негативних явищ мають особливе місце у верхніх ешелонах влади.

Невже Україна через своїх лукавих синів стає мачухою для чесних синів! Невже для неї настали часи чергової руїни? Невже ми будемо дожевувати шахраїв та злодіїв, які спритно грабують народне добро, забувши про свою землю і громадський обов'язок?

Руйнування освіти, яке проводиться владними структурами нашої держави, не пройшло повз учнів нашої школи, які зібрали десь 200 підписів під зверненням до Президента, уряду та Верховної Ради України такого змісту:

«Пане Президенте, члени уряду та парламенту!

«Дякуємо» за новорічні подарунки, які Ви нам приготували, а це: безробітні вчителі, укрупнені класи, закриті гуртки, порушення статті Конституції України про безкоштовне навчання. Дозвольте нам спокійно здобувати знання, щоб наші батьки мали змогу забезпечити нам нормальне існування, бо вони вже 3—4 місяці не отримували заробітну плату.

Не влаштовуйте пишні бали, презентації, різні прийоми в той час, коли в школах нічим розраховуватись за опалення та освітлення, відсутні підручники, за які доводиться нині платити. Книгарні завалені іноземною літературою. Іде розвал освіти. Телебачення заполонили фільми, які пропагують насильство, розпусту, зраду. Україна опинилася в черговій руїні.

Коли ж ми будемо нормально жити?!!

Невже ви, дорослі, не розумієте:

загине школа — загине держава!

Благаємо: опам'ятайтесь!»

Виходячи з викладеного вище, колектив школи №4 вимагає від Президента та Верховної Ради навести порядок в системі народної освіти згідно з Конституцією та документами про права людини.

Читацький мікрофон

Ми повинні працювати на самих себе

Верховною Радою України та урядом визнано пріоритет вітчизняного виробника. Постає питання: а чи зможе український товаровиробник самоутвердитися в умовах масового безробіття, невиплати зарплат, низької купівельної спроможності населення. Наші безробітні – «човники» забезпечують робочі місця туркам і везуть нам їхній непотріб. Турецькі тапочки, які я придбала в «човників», розклеїлися через тиждень, а у сумки турецького виробництва теж через тиждень зламалися всі «блискавки».

Нам везуть курячі стегенця, а наші птахофабрики на очах занепадають. Імпортні продукти невідомого походження і якості продають на ринках в антисанітарних умовах, зберігають не в холодильниках. Невідомо, які компоненти складають «чудовий напій» кока-колу, яка витісняє наші традиційні і нешкідливі напої — квас, ситро. По телебаченню постійно рекламується фінське вершкове масло зі смаком маргарину, а українське масло залежується на складах. Варто згадати і постійну рекламу імпортних ліків, після чого хворі не звертаються до лікаря...

Невже незалежній Україні вигідна така ситуація, в якій ми всі опинилися? Занедбавши виробництво вітчизняних товарів, ми стали величезним ринком збуту імпортного мотлоху, часто купуючи його не за якість, а за яскраву упаковку. Ні, не так треба робити, щоб відродити нашу державу. Мав рацію народний депутат Мовчан, коли казав, що в радянській сфері управління не передбачалося самостійності мислення, почуття гумору, а цінувалися тільки слухняність і догідництво. Такими ми і залишилися.

Дорогі наші народні депутати! Ви повинні подбати про те, щоб змінити ситуацію, припинити ці нескінченні експерименти над вашими співвітчизниками. Подбайте про те, щоб у людей була можливість працювати не на чужоземця, а на самих себе, на свою державу. Бо ми потихеньку, не помічаючи, стаємо їхніми рабами. Бо й «човниками» стали в першу чергу ті люди, що втратили роботу на своїх підприємствах. Подбайте ж ви за всіх нас!

Т. КРИВИЦЬКА, пенсіонерка.

Донецьк.

Боротьба за депутатські мандати вестиметься

(Спроба політичного прогнозу)

1997 РІК невдовзі дасть старт велетенському політичному марафону — передвиборній кампанії. Найімовірніше це розпочнеться відразу після прийняття Верховною Радою закону про вибори.

Майбутні вибори — не два різні «заходи», а один взаємопов'язаний процес, де боротьба за депутатські мандати вестиметься з прямим прицілом на президентське крісло. Адже не секрет, що той (чи то політична партія, чи то лідер громадської думки), хто отримає найбільшу кількість мандатів у новому складі українського парламенту, може претендувати на пост президента з більшою часткою впевненості. Принаймні, на потрібні йому зміни в чинному законодавстві він може цілком розраховувати.

Друга особливість майбутніх парламентських виборів — їх висока ресурсоємність. Як оцінюють експерти, для отримання депутатського мандата кандидатам треба буде вкласти у вибори в середньому від 50 до 200 тис. доларів. А це — пряме свідчення того, що тон у парламентських виборах задаватимуть представники ділового світу.

Третя особливість полягає в тому, що майбутня кампанія виборів до парламенту матиме, з одного боку, яскраво виражений антипрезидентський характер, а з другого — дихатиме популістськими обіцянками соціальної справедливості та соціальних гарантій.

У світлі вищесказаного нас цікавить питання про те, хто з українських політиків є хто в громадській думці і яких змін у розвитку соціально-політичних явищ треба чекати найближчим часом.

Передусім про еліту. Українська політична еліта досить невелика, приблизно 1,5 тисячі чоловік, і розбита на три команди, згруповані навколо основних гілок влади та їх керівників. Дії ведуть здебільшого лише в центрі. **Провідна тенденція в еволюції еліти** — перетворення на суто державну, таку, **що орієнтується на структури влади**, а не на партії і рухи.

Про регіональну політичну еліту можна сказати таке. З одного боку, вона тільки складається, а з другого — ще до кінця не з'ясувала свою роль і тому не знає, чим має займатися і як вести свою політичну лінію.

Щоправда, та її частина, що належить до лівого крила, постійно зміцнюється організаційно, стаючи дедалі монолітнішою. Те саме можна сказати і про націонал-радикалів західного регіону.

Більшість лідерів правлячої політичної еліти — люди, які раніше входили до **найголовнішого номенклатурного резерву ЦК КПРС і ЦК Компартії України.**

Щодо **державного апарату**, який є головним виконавчим інструментом у діяльності правлячої політичної еліти, то він залишився по суті тим самим, що й за старого режиму. Такі інститути «закону й порядку», як СБУ, МВС, прокуратура, суди зберегли і свою ієрархічну структуру, і попередній персонал. Мало того, декларування лідерами правлячої політичної еліти основоположних принципів реформування суспільства, особливо щодо трансформування державного сектора, а також створення приватної власності, наштовхується на мовчазну незгоду держапарату.

Як показали дослідження*, майже 72% опитаних державних службовців, військових і представників силових структур не вірять у позитивні результати здійснюваних реформ, їх ставлення до людей, які працюють у комерційних структурах, однозначно агресивне. В їх оцінці бізнесменів найчастіше зустрічаються такі визначення: «мафія», «злодії у законі», «бандити», «всіх їх треба до в'язниці» та ін. Це, на наш погляд, досить гостра суперечність між верхньою та нижньою частиною правлячої політичної еліти, яка зрештою може відіграти свою, аж ніяк не останню, роль у майбутній виборній кампанії.

* * *

Одним із найважливіших показників, що характеризують майбутнє того чи того політико-державного лідера, є його суспільний потенціал. Тобто як масштабно розраховує населення на нього в розв'язанні своїх життєвих потреб.

У нашому дослідженні ми розбили лідерів громадської думки на три групи: перша група — люди, котрі мають безпосереднє відношення до великої влади; друга — суто політичні лідери і рядовий депутатський корпус; третя — народні лідери, тобто люди, популярні в широкій громадській думці завдяки своїм професійним, моральним та іншим якостям, але які не пов'язані з великою політикою і владою.

Наведені нижче індекси характеризують представників еліти за п'ятьма критеріями, що їх найчастіше вживають люди, даючи оцінку іншим (відомість, моральність, професійна підготовка, довіра, популярність). Замірювання кожного індексу відбувалося за 10-бальною шкалою. Оцінки (бали) виставляли самі респонденти та експерти.

* Усі дослідження, на які посилається автор, було проведено Українсько-американським центром стратегічних комунікацій.

У результаті отримано таку картину.

Перша група

№№ пп	П.І.П-б.	індекси: відомість	популярність	довіра	професійні можливості	моральні якості
1.	Кучма Л. Д.	9,2	5,1	5,2	5,4	5,6
2.	Лазаренко П. І.	8,8	5,9	5,7	6,6	5,4
3.	Мороз О. О.	7,3	4,6	4,1	4,2	4,6
4.	Дурдинець В. В.	3,2	3,2	2,8	3,1	3,2
5.	Горбулін В. П.	4,8	4,1	3,8	4,3	5,1
6.	Пинзеник В. М.	4,5	2,9	2,6	3,2	2,6
7.	Ткаченко О. Н.	3,3	3,3	2,9	5,1	2,4
8.	Ющенко В. А.	4,3	3,1	3,5	5,4	3,8
9.	Табачник Д. В.	5,3	2,8	2,9	3,1	2,9

Друга група

№№ пп	П.І.П-б.	індекси: відомість	популярність	довіра	професійні можливості	моральні якості
1.	Кравчук Л. М.	9,1	5,3	5,4	5,4	5,6
2.	Марчук Є. К.	5,6	4,1	4,2	4,1	5,2
3.	Симоненко П. Н.	3,8	3,6	3,4	3,2	3,2
4.	Гетьман В. П.	3,6	3,4	3,2	4,4	3,8
5.	Черновіл В. М.	3,2	3,2	2,8	2,9	3,2
6.	Щербань В. П.	3,2	2,9	2,6	3,1	2,9
7.	Стоян О. М.	2,6	2,1	2,0	2,1	2,6

Третя група

№№ пп	П.І.П-б.	індекси: відомість	популярність	довіра	професійні можливості	моральні якості
1.	Патон Б. Є.	5,4	5,1	5,2	7,6	7,8
2.	Медведчук В. В.	5,2	5,1	5,1	5,6	5,1
3.	Митрополит Володимир	4,6	4,1	5,6	6,1	6,2
4.	Тигипко С. Л.	3,1	2,9	2,8	3,6	3,1
5.	Драч І. Ф.	4,2	2,4	2,6	2,8	3,9
6.	Суркіс Г. М.	2,6	2,4	2,1	3,8	1,9
7.	Онопенко В. В.	1,6	1,2	1,2	1,6	1,6
8.	Крилов Михайло кер. Донецьк. стачкому	1,8	1,2	1,9	1,8	1,8

Ця картина з трьох основних груп лідерів всеукраїнської громадської думки дає змогу констатувати такі тенденції.

На нинішній проміжок часу на політичному небосхилі є **чотири абсолютних лідери: Л. Кучма, П. Лазаренко, О. Мороз, Л. Кравчук.** За обсягом авторитету, відомості та можливостями впливати на широкий загал з ними ніхто не може зрівнятися.

Особливо треба зупинитися на трьох особистостях, які мають не тільки високий рейтинг в орбіті всеукраїнської громадської думки, а й, що найголовніше, динаміку зростання. Йдеться про колишнього прем'єра **Є. Марчука,** президента Спілки адвокатів України **В. Медведчука** і першого заступника Голови Верховної Ради **О. Ткаченка.**

У кулуарах політики і ділові люди (особливо в Києві) про Є. Марчука багато говорять, а отже, є й багато різних чуток, пліток і вигадок. Але, як показали дослідження, внизу, широкими масами, це ім'я вже дещо підзабуто, і тенденція до згасання його популярності триває. Здавалося б, є всі передумови для того, щоб зробити висновок: Є. Марчук уже втратив свій політичний потенціал, а отже й перспективу. Та зробити такий висновок було б грубою помилкою. Як вождь-одинак він справді безперспективний. Та коли об'єднати його з політичною організацією — він умить набуде потужного потенціалу. А створення такої організації, гадаю, вже не за горами. Все каже за те, **що на**

Не треба дурити селян!

УЗЯТИСЯ за перо нас змусило настійливе бажання деяких високопосадових урядовців перетворити колективні сільськогосподарські підприємства на акціонерні товариства (АТ). Це вже не перша спроба нав'язати українським селянам акціонування під виглядом пошуку «ефективного власника».

Постає питання: чому з усієї різноманітності шляхів реформування сільськогосподарських підприємств (див. Рекомендації з подальшого реформування колективних і інших недержавних сільськогосподарських підприємств. — К., 1996) урядовці та радники нав'язують селянам саме акціонування? Адже є й інші форми трансформації колективних сільськогосподарських підприємств у більш ефективні господарські структури, в тому числі й засновані на засадах приватної власності на землю. Це — і спілки селян-власників, і асоціації кооперативів, і приватно-орендні господарства та ін.

Але багато кому, і за межами України також, дуже хочеться, щоб селяни зі своїми земельними і майновими паями вступали саме до АТ. Адже в такий спосіб можна оминути Верховну Раду України і без внесення відповідних змін до Земельного кодексу України перетворити землю на предмет купівлі-продажу. Бо і без цього земля через ринок цінних паперів потрапляє в ринковий обіг. Ті, що це пропонують, прекрасно розуміють: створення АТ — це найлегший, найшвидший шлях знеземлення селян. Адже селяни в разі створення акціонерних товариств одержать у власність акції. Вони є грошовим виразом вартості земельних і майнових паїв, але вже скоригованої під впливом кон'юнктури ринку. Вступивши до АТ, селянин не зможе вийти з нього зі своїм земельним і майновим паєм у натурі, у кращому разі йому повернуть лише вартість його акцій.

Та головне те, що акції, як і всякі цінні папери, мають властивість знецінюватися. Можна свідомо штучно «грати» на зниження курсу акцій і «сприяти» банкрутству АТ.

Акціонерне товариство — це підприємство з непрозорою власністю і через це воно дуже небезпечне. Через акціонування землі її швидко позбудуться не лише нинішні селяни, а й прийдешні покоління.

СЕЛЯНАМ безпечніше віддавати свої паї (земельні і майнові) в оренду власникам приватно-орендних господарств, ніж створювати АТ. Адже навіть за банкрутства приватно-орендного підприємства селяни не втрачають власності на свої земельні і майнові паї, банкрутує і розраховується своїм майном власник цього господарства.

Крім того, за незадовільного господарювання акції можуть і не приносити дивідендів наприкінці року (мало того, збитки призводять до падіння ціни акцій). А за умови здавання земельних і майнових паїв в оренду селянину гарантується заздалегідь обумовлена в договорі величина орендної плати, яку в разі потреби можна стягнути в судовому порядку. Залишаючися власником земельного і майнового паю, селянин може (якщо його не задовольняють умови оренди) змінити орендаря, передавши свою власність у користування іншому, кращому господареві.

Зовсім інша ситуація в акціонерних товариствах. Уже є неподинокі приклади функціонування акціонерних товариств, які не задовольняють селян-акціонерів. Але вони не можуть уже позбутися так званого «ефективного власника», що тримає у своїх руках контрольний пакет акцій. А повернутися назад від АТ хоча б до до статусу — КСП уже неможливо.

Деякі керівники сільськогосподарських підприємств, не розібравшись добре в механізмі функціонування акціонерних товариств і спокусившися можливістю оволодіти контрольним пакетом акцій, піддались умовлянням згори створювати АТ. Спеціально для них нагадаємо характеристику АТ «як особливо ризикованого типу підприємств» (див. згадувані вище «Рекомендації», стор. 46). А що це означає в умовах теперішньої фінансово-економічної кризи? А те, що через фі-

З прямим прицілом на президентське крісло

політичній карті України ось-ось з'явиться щось на зразок народно-демократичної коаліції.

У серйозну політичну постать може вирости Віктор Медведчук, президент Спілки адвокатів України. Серед лідерів громадської думки, не пов'язаних з політикою і владою, у нього абсолютно найвищий рейтинг. При цьому він має високий індекс довіри у всіх категорій і верств населення. Додамо до цього, що в орбіті громадської думки з позитивним іміджем він перебуває вже майже три роки. А це багато про що свідчить.

Щодо Олександра Ткаченка, то він поки що залишається в тіні. Та це тимчасове явище. Переконаний, сьогодні це одна з найсильніших і перспективних політичних постатей України. Спробую пояснити, чому. В нього за плечима великий досвід господарської і державної роботи. До цього слід додати політичний багаж діяльності у Верховній Раді та величезний авторитет серед аграрників, передусім керівників господарств. І тут треба вказати на дуже важливу тенденцію. В економіці України сільське господарство повільно, але впевнено виходить на першу роль. А в такому разі невдовзі вже не представники промисловості, а аграрники визначатимуть основну політико-економічну лінію держави.

* * *

Нині українське суспільство та його правляча політична еліта вступили в **новий етап свого розвитку та структурування.**

Прийняття нової Конституції і прихід до керівництва Кабінетом міністрів П. Лазаренка — сильної харизматичної особистості, вже внесли і вноситимуть зміни до політичного розкладу й далі.

На що тут слід звернути увагу?

Передусім **відбувся перерозподіл владних повноважень.** При цьому значно посилилися позиції Верховної Ради і Кабінету міністрів. Та, як казав Козьма Прутков: якщо в одному місці побільшає, то в іншому обов'язково поменшає. Отож, у нашому випадку влади стало менше у Президента, і особливо в його адміністрації.

Не менш важливий і інший момент. Протягом двох останніх років **тон у політичному житті України задавала адміністрація** на чолі з Дмитром Табачником. Її головним інструментом при цьому було вміле маніпулювання інформаційним полем та формування чергових агітаційно-пропагандистських міфів. За пострадянських умов це була цілком правильна тактика. Компартія після себе залишила дуже сприятливу спадщину для будь-якої влади — народ, повністю зомбований засобами масової інформації. Кожна радянська людина з дня свого народження «прив'язувалася» до певної газети, телепередачі. Мало того, було сформовано безмежну довіру людей до засобів масової інформації. Якщо газета написала, значить так воно і є. Якщо добиватися правди, то тільки через пресу. І хоча сьогодні ця тенденція дещо ослабла, та все ж таки близько 60% людей усе ще перебувають під впливом колишніх інформаційних стереотипів.

Свого часу саме з допомогою цього інструмента, за відсутності відповідних регламентувальних документів, адміністрація Президента посіла місце на Олімпі, яке мав посідати Кабінет міністрів. Отож, коли Дмитро Табачник як глава адміністрації їхав, примміром, знімати одного міністра оборони й представляти новопризначеного, викликати до себе віце-прем'єрів і міністрів та ін., це була звичайна річ.

Прийняття нової Конституції створило досить активні передумови для «знеструмлення» адміністрації Президента. І більшість політичних аналітиків не без підстав вважають, що найближчим часом адміністрація Президента перейде з рангу «могутньої інквізиції» у становище звичайного бюрократичного відомства, що цілком втратило вплив на інформаційне поле, владу, політиків, бізнесменів і політичну еліту, яка спочатку помалу, а потім повністю піде до іншого покровителя.

У зв'язку з цим цілком логічний, здавалося б, вихід на **перші ролі Ради національної безпеки та оборони.** Згідно з Конституцією, це — головна опора і основний механізм впливу Президента на всі гілки влади. Можна сказати навіть більше. З одного боку, вуздечка для наявних владних структур, а з другого — головний політичний штаб української держави. Та її становище в політичній ієрархії і сила впливу залежатиме від того, чи зможе Президент особисто керувати цією структурою, перетворивши її на колегіальний орган головних дійових осіб влади щодо виведення України із системної кризи. Або передасть більшість своїх повноважень апарату, який одразу захоче керувати всіма, ні за що не відповідаючи. В цьому разі швидко утвориться новий конфліктний вузол з багатьма невідомими.

* * *

Істотні зміни в політичному житті України мають відбутися і в зв'язку з тим, що **живий приватний капітал упритул наблизився до «напівживих» державних підприємств.** А кількість людей, які тією чи іншою мірою входять до сфери діяльності приватного капіталу, становить уже близько 15% від загальної кількості населення.

А це означає, що, по-перше, в соціальній структурі українського суспільства утворився стійкий активний прошарок власників, що може найближчим часом трансформуватися в клас, здатний повести реальну боротьбу за владу.

По-друге, з'явилися реальні можливості для повернення під дахом іноземних інвестицій українських капіталів, які свого часу втекли за кордон.

По-третє, як показує аналіз, близько 70% приватного капіталу і державних промислових підприємств, що становлять інтерес для інвесторів та акціонерів, знаходяться в Донецькій, Дніпропетровській, Луганській, Одеській, Запорізькій областях і в Криму та в шести містах — Києві, Львові, Миколаєві, Харкові, Херсоні, Ужгороді. І це означає, що найближчим часом відбуватиметься новий переділ владних відносин у бік Південного Сходу та представників його політичної і ділової еліти.

По-четверте, Україна впритул підійшла до великої приватизації, а точніше, до великого переділу власності. Зачепить це передусім підприємства, які сьогодні вже є або можуть стати високоприбутковими. До них слід віднести окремі великі й середні промислові об'єкти металургійної, хімічної, цементної промисловості, енергетичного і особливо нафтопереробного комплексу, а також частину підприємств із переробки сільгосппродукції.

З досвіду країн, які пройшли етап великого переділу власності, відомо, що, як правило, він супроводжується досить гострою боротьбою, до якої втягується велике коло людей і протиборчих угруповань. У тому числі й вищих урядових чиновників і політиків. І що немаловажно, представників іноземних транснаціональних компаній.

Які основні важелі впливу на владу, як правило, використовували представники бізнесу еліт? Засоби масової інформації, гроші та посередників-політиків.

Мінлива фінансово-економічна ситуація веде до серйозних змін у правилах цієї гри. Нові масштабні завдання, що торкаються вже не тільки однієї або кількох комерційних структур, а, по суті, нового шляху розвитку суспільства, змусять їх **створити свій власний ринок політичної влади.** Питання лише в часі та швидкості формування групи лідерів, які візьмуть на себе важкий тягар структурування цього прошарку суспільства.

Після відомих подій у Донбасі реальністю стало **формування в Україні робітничого руху** вже не з економічними, а з політичними цілями і завданнями. Історичний досвід Англії, Франції, Німеччини, та й Росії, нарешті, тому найяскравіше підтвердження.

До цього слід додати й таку особливість, як перевага в Україні державної власності, що зберігається в суспільстві, яке перебуває в стані глибокої економічної кризи. А це означає, що будь-які, навіть дрібні, конфлікти повсюдно виливатимуться в сутички працівників з державою і не тільки з її господарськими, а й адміністративно-політичними органами. Тому конфлікти, які починаються з приводу оплати та умов праці, постійно політизуватимуться і переростатимуть **у боротьбу за певну соціально-економічну організацію виробництва.**

А зміна соціальної структури суспільства в бік його поділу на багатих і бідних, плюс паразитичні форми первісного нагромадження капіталу, спровокували вже видиме неозброєним оком **наростання класової боротьби.** А це дасть підставу припускати, що за певних умов робітничий рух, що зароджується, набуватиме не просто політичного забарвлення, а спрямовуватиметься **на боротьбу за той чи той шлях розвитку суспільства загалом.**

І тут виникає головне питання для правлячої політичної еліти. Яка сила і з якою програмою очолить і куди поведе робітників? Аналіз за чинниками показує, що сьогодні в українському суспільстві є всі передумови **для формування народної опозиції існуючій владі.**

* * *

Прочитавши цю статтю, читач має право запитати автора: «А чому він нічого не каже про політичні партії, про їхню роль?» Що можна відповісти? У світовій практиці добре відомо, що саме вибори — найважливіший інструмент партійного будівництва. Тільки багато разів проведені виборчі кампанії здатні сформувати життєздатні, такі, що спираються на розгалужену мережу соціальних зв'язків, політструктури. А підпорядкування їхньої діяльності виключно виборним завданням, а не ідеології, кадрам, зв'язкам з органами влади —найголовніший показник справжньої приналежності партії до парламентського типу.

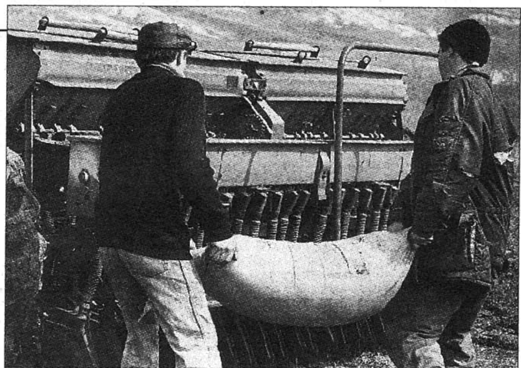
Тому ще одна особливість майбутньої виборної кампанії і полягає саме в тому, що вона має сформувати три-чотири справді сильні партії парламентського типу і покласти край «безприв'язаності» та непідкорення нікому владних структур.

Валерій МАТВІЄНКО,
політолог, доктор філософських наук, президент Україно-американського центру стратегічних комунікацій.

нансову скруту керівники сільськогосподарських підприємств можуть легко втратити контрольний пакет акцій, тобто він перейде до ефективніших власників — чи то іноземних інвесторів, чи то вітчизняних банків, чи якихось інших власників, котрі, зрозуміло, перебувають далеко за межами села.

Доречно також нагадати, що окремі політики, які навіть вважають себе демократами, виступають за таку собі безоплатну передачу контрольного пакета акцій керівникам сільськогосподарських підприємств. Незрозуміло лише, як це можна здійснити у правовій державі, де селяни вже є власниками земельних і майнових паїв? Чи, може, здійснити одним актом, приміром, указом Президента України таку собі експропріацію власності селян на зразок сталінської колективізації?

Хоч би як там було, масове акціонування колгоспів, що його нав'язують селянам урядовці та політики, — це не що інше, як ліквідація селянства. І це дуже небезпечно для економічної незалежності України, її стабільності, миру та спокою у державі. Адже земля —одне з найцінніших національних багатств України.

Що селянам можуть силою адміністративного чи економічного тиску згори нав'язати акціонування, не викликає жодного сумніву. Селяни цілком непоінформовані, безправні і соціально незахищені. Досить позбавити селянина, особливо пенсіонера, можливості придбати тонну-другу вугілля чи десяток кілограмів корму для худоби, і він змушений буде погодитися на будь-які умови.

Захистити селянство від експропріації може лише прогресивне людство. Тому виступити проти нав'язування українським селянам акціонування закликаємо всі партії — правого, лівого, центристського спрямування, всіх небайдужих до долі України, її майбутнього.

Микола ШКАРБАН,
голова Асоціації фермерів України, голова УСПД;
працівники Інституту економіки НАН України —
Людмила ШЕПОТЬКО,
завідувачка відділу, доктор економічних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України;
Оксана МАКСИМ'ЮК,
старший науковий співробітник, кандидат економічних наук.

Імпортна авіатехніка приходить на ринок України. Але яким шляхом?

Імпортні літаки і особливо комплектуючі вироби дедалі частіше з'являються на нашому ринку авіаційної техніки. Причина проста — їх прихід об'єктивно відповідає інтересам авіакомпаній та споживачів авіапослуг, бо часто-густо вони виявляються економічнішими, надійнішими та безпечнішими під час експлуатації. Процес цей нормальний за ринкових відносин: якою б розвинутою не була держава, вона не в змозі виробляти цілком усі товари на високому рівні, обов'язково знайдеться фірма за кордоном, котра ті чи інші вироби зробить краще.

Щоправда, тих, котрі роблять гірше, теж немало. Звідси випливає одне з актуальних завдань нашої держави щодо авіації — допускати до експлуатації лише ті літальні апарати та комплектуючі, що цілковито відповідають чинним вимогам і нормам, особливо з точки зору безпеки. Інакше кажучи, процес появи нового виробу на ринку авіаційної техніки має проходити відповідно до певної процедури, яка забезпечує виявлення та відсівання неякісних та небезпечних зразків. Ці важливі функції у нас в країні виконує Украваіарегістр. Його начальник Віктор Резник підкреслює, що відповідно до чинного Повітряного кодексу кожний новий для нашого ринку виріб повинен пройти обов'язкову сертифікацію. Якщо б не ця обставина, Україна вже давно перетворилася б на звалище застарілих літаків та обладнання, які несуть загрозу безпеці польотів. Виступаючи бар'єром у діяльності різних структур із сумнівною репутацією, що збувають отаку авіатехніку, сертифікація водночас відкриває цивілізований шлях в Україну солідним фірмам, які пропонують дійсно якісні вироби. І треба визнати, що деякі іноземні фірми відносяться до сертифікації значно серйозніше, ніж вітчизняні виробники.

Одним із піонерів на цьому шляху стала німецька фірма ВАРТА, яка відноситься до найвідоміших виробників авіаційних акумуляторів. Її вироби нині встановлено на більш ніж 145 типах літаків і 53 типах гелікоптерів європейського та американського виробництва. Фірма ВАРТА виконала всі процедури щодо сертифікації своїх батарей для встановлення на повітряних суднах виробництва СНД, засвідчивши їх відповідність до суворих норм Міжнародної електротехнічної комісії, стандартів США, ФРН і Великобританії. ВАРТА пройшла також комплекс додаткових перевірок на відповідність своєї продукції до Вимог льотної придатності, котрі чинні на теренах країн СНД, серед них і в Україні. І лише після того, як було пройдено всі процедури, що засвідчили якість, надійність та безпеку продукції, Департамент авіатранспорту України дозволив встановлення батарей фірми ВАРТА на літаках Ту-154, Іл-62 та Іл-76. Аналогічним шляхом надходить до нас і продукція таких відомих фірм, як «Боїнг», «Дассо», «Роллс-Ройс» та інших. Схоже, Україна стає країною, до якої прагнуть всі, але проникнути можуть лише лідери авіабізнесу.

Андрій СОВЕНКО.
Журнал «Авіація та Час».

У СТАТТІ 133 Основного Закону України записано, що «міста Київ та Севастополь мають спеціальний статус, який визначається законами України». Отож нині слід визначитися із змістом закону, з тим, які проблеми він має врегульовувати.

Навіть поверховий аналіз ситуації, яка склалася навколо розробки законопроекту про столицю України, не залишає жодного сумніву, що ключовим пунктом розбіжностей між існуючими концептуальними підходами до змісту цього законопроекту є питання організації влади в столичному місті. Хоча дехто вважає, що воно взагалі не повинно входити до предмета закону про столицю України, а має врегульовуватися, так би мовити, на загальних підставах, тобто чи то законом про великі міста (мегаполіси) України чи врешті-решт законами, де встановлюються основні засади організації місцевого самоврядування в Україні та виконавчої влади на регіональному та місцевому рівнях. Проте з таким підходом навряд чи можна погодитись. І не лише тому, що в статтях 118 та 140 Конституції України записано: особливості здійснення виконавчої влади та місцевого самоврядування у містах Києві та Севастополі визначаються окремими законами України. А й тому, що питання організації місцевої влади в Києві крім іншого має й такий аспект, як виконання суто столичних функцій, його оптимальне поєднання із здійсненням інших життєзабезпечувальних функцій у місті.

Прийняттям закону про столицю України має бути започатковано новий етап реформування місцевої влади в Києві. За цих умов приєднання України 6 листопада 1996 року до ухваленої Радою Європи в Страсбурзі 15 жовтня 1985 року Європейської Хартії про місцеве самоврядування, очевидно, зобов'язує, щоб це реформування відбувалося саме на принципах місцевого самоврядування.

Столиця у законопроектних риштуваннях

Судячи з чинних правових актів щодо організації місцевого самоврядування в Україні, а також з нових законопроектів, які порушують питання організації влади на місцях, зокрема з існуючих варіантів проекту закону про столицю України доходимо висновку, що їх автори не завжди пам'ятають про загальноприйняті засади місцевого самоврядування. А пояснюється це тим, що в умовах відсутності в Україні стійких демократичних традицій чинні тут політичні суб'єкти так чи інакше виявляють схильність до авторитаризму. Яскравим прикладом цього є постійні спроби тих чи інших суб'єктів української політики, так би мовити, «розчинити» інститут місцевого самоврядування в тій чи іншій, так званій, «владній вертикалі», побудованій чи то у вигляді «радянської матрьошки», чи то виконавчої ієрархії, що передбачає підпорядкованість та підзвітність виконавчих органів (державних адміністрацій) знизу доверху з правом органу вищого рівня звільняти посадових осіб органу нижчого рівня.

На думку прихильників побудови «владних вертикалей», користь від такої організації влади полягає в тому, що вона здатна забезпечити політичну стабільність та одаковість управлінських дій, що нібито необхідні для подолання кризи. Для того, щоб розібратися, чи справді це так, треба, очевидно, відповісти на запитання: в чому полягає причина нестабільності в Україні?

Уявляється, що системна криза, яка охопила українське суспільство, є закономірним результатом централізації та монополізації влади. А тому побудова в Україні будь-якої із згаданих «владних вертикалей» відтворюватиме командно-адміністративну систему управління і тим відновлюватиме причини кризи і нестабільності.

Доводиться констатувати, що вкотре йдеться про проблеми, розв'язані прогресивним людством ще минулого століття. Зокрема, Алексис де Таквіль, порівнюючи у своїй відомій книжці «Демократія в Америці» європейські режими того часу і американську демократію, розглядав два види централізації — адміністративну і політичну. Так от, висновок Таквіля був такий: американська демократія значно централізованіша політично (на національному рівні існує одна законодавча, одна виконавча влада і єдина судова система, тобто кожний державний орган має лише йому об'єктивно притаманні повноваження і розв'язує лише свої завдання) за будь-яку європейську монархію. Проте в Америці мінімальна адміністративна централізація, оскільки більшість чиновників як виборних, так і тих, що призначаються, залежать не так від волі свого патрона, коли такий є, як від дотримання чинного законодавства, врешті-решт, від рішення суду в конкретній справі. Певно, нема потреби спеціально доводити, що більшість українських творців адміністративної реформи під «наведенням порядку» і побудовою «владної вертикалі» розуміють саме адміністративну централізацію, намагаючись створити чітку ієрархію в структурі держави, тобто систему, де воля чиновника обмежена волею чиновника вищого рівня, а не законом.

Що стосується можливих наслідків адміністративної централізації для українського суспільства, то досить повчальним в цьому плані є уривок з вищезгаданої «Демократії в Америці»: «В Європі зустрічаються країни, мешканці яких вважають себе чимось подібним до поселенців, байдужі до долі тієї землі, де вони живуть. Будь-які, навіть найкрупніші зміни відбуваються в їх країні без їхнього сприяння, вони частенько навіть не знають точно, що відбулося... Більше того, благополуччя їхнього села, поліція на вулиці зовсім не турбує людей, вони вважають, що все це належить якомусь могутньому чужеземцю, що зветься урядом... Вони готові підкорятися вказівкам чиновника, але тільки-но сила віддаляється від них, вони починають визивно ігнорувати закон, наче переможеного ними ворога... Коли нації досягають до такого стану, вони повинні переглянути свої закони і свої звичаї, інакше вони приречені на загибель».

Отже, якщо Україна справді має намір стати демократичною, соціальною, правовою державою, як це проголошено в її новій Конституції, то тут мають усвідомити, що досягти цього можливо лише за умови дотримання принципових правил і вимог, вироблених прогресивним людством і апробованих у світовій практиці. Однією з таких визначальних вимог є організація влади на місцях шляхом її поділу, по-перше, на владу державну і самоврядну, за рівнями самоврядування.

Судячи з підходів, закладених не лише в існуючих варіантах проекту закону про столицю України, а й в законопроектах, присвячених місцевому самоврядуванню в Україні та місцевим державним адміністраціям як органам державної виконавчої влади на місцях, йдеться аж ніяк не про поділ влади, а про «хто головніший». У той самий час, ідея, принцип поділу влади має два аспекти. Перший з них, власне, і полягає в тому, щоб не було нікого головного, а точніше, щоб їх було декілька — кожний з певних питань. Цим не буде допущено концентрацію влади на якомусь одному з її полюсів.

Інший аспект пов'язаний з ефективністю управління і є, мабуть, основним в ідеї поділу влади. Як засвідчує досвід передових країн, найбільш ефективною є система управління державними справами на місцях, побудована за принципом: держава в особі своїх виконавчих органів не повинна брати на себе розв'язання питань, які можуть і мусять належним чином розв'язуватись органами місцевого самоврядування. На практиці це означає розширення власної компетенції місцевого самоврядування, передачу в відання його органів і під їх відповідальність тих сфер, які раніше перебували під управлінням державних виконавчих органів.

У зв'язку з цим відомий французький фахівець з питань організації управлінської діяльності Бернар Гурне в своїй книзі «Державне управління» відзначає: навіть здійснення головних управлінських функцій, що завжди були монополією держави, нині «доручається спільнотам, розселеним на певних локальних територіях, чиї керівні органи обираються населенням. Ці спільноти водночас наділяються правами, які дозволяють їм братися за ці функції, — наприклад, правом стягувати податок, — і певною владою за умови здійснення її в межах чинного закону».

Слід зауважити, що обсяг повноважень, який надається органам місцевого самоврядування, є тим лакмусовим папірцем, за яким визначається ступінь довіри держави до своїх громадян та обраних ними органів місцевої влади. Втім, нині в Україні офіційно панує думка (вона втілена і в новій Конституції України), що діяльність органів місцевого самоврядування має бути зосереджена виключно на так званих проблемах місцевого значення.

Проте, якщо стати на позицію прихильників такого підходу, децентралізація влади тоді втрачає будь-який сенс. Адже суть її полягає в передачі на вирішення громадам або органам, що вони обирають, тих справ, врегулювання яких до певного часу належало державі. Тому функції органів місцевого самоврядування значною мірою мають бути похідними від державних. За цих умов органи місцевого самоврядування, реалізуючи в межах своїх повноважень державну політику, наприклад, в галузі освіти, охорони здоров'я, соціального захисту нужденних тощо, одночасно мусять діяти в інтересах місцевого населення. Це, зокрема, випливає із Європейської Хартії про місцеве самоврядування, згідно з якою органи місцевого самоврядування покликані «регламентувати значну частину державних справ і управляти нею, діючи в межах закону, під свою відповідальність і в інтересах місцевого населення». Положення аналогічного змісту містить і Всесвітня декларація місцевого самоврядування. Розв'язання цих проблем відповідно до Декларації є не лише правом, а й обов'язком органів місцевого самоврядування.

І справді, якщо спробувати визначити коло питань місцевого значення, то обов'язково доведеться зіткнутися з проблемою їх відокремлення від питань державного значення. І зробити це буде вкрай непросто.

До питань, де найповніше переплітаються місцеві і державні інтереси, належать, зокрема, забезпечення комплексного соціально-економічного розвитку територій, соціальний захист нужденних, житлово-комунальне господарство, торговельне, побутове обслуговування населення, муніципальна медицина, народна освіта, охорона правопорядку і довкілля тощо, які в багатьох випадках за відповідальності органів місцевого самоврядування можуть вирішуватися краще, ніж у державних владних кабінетах. І це зрозуміло. Адже вони безпосередньо стосуються інтересів населення відповідних адміністративно-територіальних одиниць, і суспільства загалом. Саме тому органи місцевого самоврядування не можуть стояти осторонь від них.

Отже, підхід, згідно з яким діяльність органів місцевого самоврядування має бути зосереджена на вирішенні так званих проблем місцевого значення, є, м'яко кажучи, недемократичним і суперечить Європейській Хартії про місцеве самоврядування, де прямо сказано, що здійснення державних повноважень, як правило, має покладатися на органи, найближчі до населення.

Спираючись на досвід передових країн, ідею поділу влади, зокрема на державну і самоврядну, а також за рівнями місцевого самоврядування, можна адекватно реалізувати, наприклад, у законі про столицю України таким чином: по-перше, чітким ретельним визначенням того, чим має займатися кожний місцевий владний орган. Крім того, необхідні прямі заборони на певні способи здійснення повноважень. Наприклад, міській владі в Києві слід заборонити ухвалювати дискримінаційні рішення щодо столичних районів.

По-друге, місцеву владу треба поділити функціонально. Це означає, що повноваження кожного місцевого владного органу не повинні перетинатися. Судячи з існуючих проектів правових актів з питань організації місцевої влади, в тому числі і з законопроектів про столицю України, цю проблему і нині недостатньо усвідомлюють. З огляду на це необхідно визнати базовою районну ланку місцевого самоврядування в Києві. Для міських органів місцевого самоврядування Києва треба визначити лише функції та завдання, котрі не під силу виконати районним органам самоврядування. За статусом місцеві державні адміністрації Києва як органи державної виконавчої влади повинні мати лише контрольно-наглядові функції за правомочністю та ефективністю дій органів місцевого самоврядування столиці.

Крім цього, в законі про столицю України слід було б закласти принципово інший механізм формування Київської міської ради.

Щоб наблизити інтереси міського району і власне міста, слід почати з виборів. Ця процедура може бути такою. Обирається невелика, компактна (скажімо, 25—30 осіб) районна рада, що може швидко, без зайвої балаканини, розглянути будь-яке актуальне питання життя району. Потім ці депутати зі свого середовища обирають 4—5 осіб, котрі мають представляти район у міській раді. Із таких груп і повинна складатися міська рада столиці. Тож депутати будуть жорстко підзвітні своїм виборцям.

Що стосується ідеї незалежного обрання мера столиці та надання йому статусу вищої службової особи в системі місцевого самоврядування в столичному місті, то не заперечуючи в цілому проти такої форми правління, думаю, вона має і певні переваги і недоліки. З одного боку, вона визначає певну обрану особу, яка видима і підзвітна. І якщо виборці не задоволені відповідальністю цієї особи, її бажанням і спроможністю зустріти їхні вимоги, то вони знають, що на наступних виборах мера можуть віддати свої голоси іншій кандидатурі. Коли мером обирають справжнього професіонала-менеджера, то він дійсно може зробити багато корисного і для столиці в цілому, і для столичних районів. Але якщо мер є просто амбіційним політиком, то його дії нерідко можуть бути неефективними і призводитимуть до непорозумінь. Так відповідальність за недоліки у виконанні своїх обов'язків мер може перекласти на колегіальні представницькі органи місцевого самоврядування. В свою чергу останні можуть мати серйозні претензії до мера. Проте в будь-якому разі виборцям буде важко зрозуміти, хто все-таки відповідальний за збої в управлінні життєзабезпечення столиці.

Ефективність дій органів місцевого самоврядування в Києві, зокрема, з виконання столичних функцій, багато в чому залежить від того, яку матеріально-технічну базу вони мають. Якщо спробувати охарактеризувати стан справ у цьому питанні не лише в Києві, а й в Україні в цілому, то, без перебільшення, можна констатувати: поки що більше нерозв'язаних проблем, ніж позитивних зрушень. Так, наприклад, згідно з чинним законодавством комунальна власність — один з видів державної власності. Отже, по суті, існує формально.

Поділ об'єктів державної власності на комунальні та загальнодержавні відбувався за принципом, як-то кажуть, «на тобі, небоже, що мені не гоже». А саме: перелік об'єктів, що отримував статус комунального майна, був дуже звуженим. До складу об'єктів комунальної власності не ввійшла земля, хоча у цивілізованих країнах комунальне землеволодіння — це та основа, на якій, власне, і ґрунтується місцеве самоврядування. Оскільки процес поділу державної власності відбувався «згори вниз», то значна частина об'єктів комунальної власності була, так би мовити, «привласнена» проміжними органами місцевого самоврядування, а не найбільш наближеними до населення.

Дивна річ: для приватизації державного майна в Україні знайшлись і концепції, і програми, і закони, і укази, і навіть чималий загін чиновників. А от що стосується комунальної власності, то тут держава чомусь не зайняла аналогічної позиції. І це одна з принципових помилок. Комунальна власність повинна бути законодавчо закріплена як корпоративна, а відтак захищена законом власність певної територіальної громади, зокрема, Києва. А обсяг комунальної власності має відповідати функціям і завданням органів місцевого самоврядування.

Велика роль у забезпеченні дієздатності місцевого самоврядування належить фінансам, зокрема місцевим бюджетам. Усвідомлюючи це, у ряді країн фінансування місцевого самоврядування піднято на рівень конституційного регулювання, про що, наприклад, свідчать відповідні статті конституцій ФРН, Італії, Іспанії тощо. У країнах розвинутої демократії за темпами зростання місцеві фінанси випереджають фінансові ресурси центральних урядів. Так, наприклад, в США, ФРН, Японії питома вага місцевих фінансів у фінансових ресурсах цих держав сягає 50—60%. А в Україні поки що спостерігається зворотний процес. Так, питома вага місцевих бюджетів у так званому консолідованому бюджеті України з 39,4% в 1993 році знизилась до 25% в 1996 році.

Відповідно до чинного законодавства про бюджетну систему України основним джерелом надходжень до місцевих бюджетів є відрахування від загальнодержавних регульованих податків, тоді як у країнах з розвинутою демократією таким джерелом є місцеві податки, де їх питома вага коливається від 30% в Японії до 65% у США.

В Україні формування місцевих бюджетів здійснюється за принципом «згори донизу», внаслідок чого в бюджетах первинних ланок місцевого самоврядування, що безпосередньо зв'язані з населенням, залишають крихти, яких не вистачає навіть на просте відтворення, не кажучи вже про розширене. При цьому нормативи відрахувань до місцевих бюджетів щорічно змінюються. А це в свою чергу призводить до того, що довгострокове комунальне планування і пошук резервів збільшення доходів місцевих бюджетів не мають ніякого сенсу.

Крім цього, Верховна Рада, Президент, Кабінет міністрів України часто ухвалюють закони, видають укази та постанови популістської спрямованості, не підкріплені відповідним фінансовим забезпеченням, а відповідальність за здійснення заходів, передбачених цими актами, як правило, покладають на місцеві органи влади, змушуючи їх самостійно вишукувати додаткові кошти. Результатом є те, що зазначені закони, укази та постанови не виконуються як слід. Це викликає нарікання з боку населення, і місцеві програми доводиться ще більше скорочувати.

Аби місцеве самоврядування в Україні, зокрема в її столиці, не виявилося порожнім звуком, необхідно здійснити реформу фінансового забезпечення цього інституту, що повинна на перших порах включати в себе перерозподіл бюджетних функцій між державою і місцевим самоврядуванням на користь останнього, розширення фінансової компетенції місцевого самоврядування, чітке визначення стійкої власної доходної бази місцевих бюджетів, а також її питомої ваги у загальних бюджетних доходах.

Законодавче оформлення і подальша практична реалізація висловлених тут пропозицій дасть можливість столиці України істотно просунутися шляхом прогресивного розвитку і вийти на сучасний європейський рівень.

Анатолій КОВАЛЕНКО,
голова Печерської районної ради і районної державної адміністрації Києва, народний депутат України.

Нотатки з історії сучасності

КІНЕЦЬ ІМПЕРІЇ

Дещо про причини розпаду Союзу РСР

КОЛИ читаю або чую про ностальгію за Радянським Союзом чи про те, що його розвалили троє «біловезьких змовників», стає сумно.

Сумно від зіткнення з невіглаством та небажанням бачити реалії. Від того, що люди так швидко забули той стан, який ще кілька років тому був огидним майже для всіх.

Сумно від того, що, засліплені сьогоднішніми негараздами життя, заради короткочасного, ілюзорного, незначного його поліпшення люди готові пожертвувати майбутнім своїх дітей і онуків.

Сумно від того, що, на відміну від інших націй, котрі, як і кожний організм під час кризи, всі свої сили об'єднують і концентрують на її подоланні, мій народ, народ України, не може цього зробити, бо у своїй простоті й наївності обирає собі лідерів, які не хочуть і не вміють слухати і розуміти один одного.

РОСІЙСЬКА імперія та її спадкоємець Радянський Союз розвалилися не тому, що в сімнадцятому того зажадав Ленін, а в дев'яносто першому — Кравчук, Єльцин і Шушкевич. Імперію розвалили природний хід життя й дії певних сил, які прискорювали цей хід. Вищевказані особи були лише «нотаріусами», що зафіксували доконаний факт.

Кожна імперія починає розвалюватися тоді, коли із застосуванням сили розширює свої межі, бо кожен живий організм (а народ, нація — так само живий організм) інстинктивно чинить опір насильству.

Подивимося на живу природу і побачимо, що, наприклад, зерно пшениці, яке пролежало десятки років у кам'яному мішку, зберігає в собі життєві сили для проростання й відродження.

У кожному народі, як і в усякому живому організмі, відбуваються ті самі процеси.

Твердження про те, що до «біловезької змови» не існувало тенденції розпаду Союзу, — безпідставне.

Ці тенденції для кожного, хто бажає їх бачити, —очевидні.

Чи не найголовнішими чинниками, що прискорювали розпад Російської імперії, були війни — головна пристрасть імперських сил Росії у дев'ятнадцятому і на початку двадцятого століття. У більш ніж двадцяти великих і малих війнах брала участь протягом цього часу Росія. Захоплюючи все нові й нові території в Середній Азії, Казахстані, на Кавказі й у Китаї, ведучи інші війни, імперія дедалі руйнувала не лише завойовані народи, підбурюючи їх проти себе. Либонь, кожному учневі відомо, що перед сімнадцятим роком практично всі народи Росії було доведено до відчаю.

Слід сказати, що найбільш руйнівну дію справляли на Російську імперію ті війни, що завершувалися для неї поразками.

Кожна така поразка спричинювала занепад духовних сил суспільства і владних структур, послаблення влади, суперечності й ворожнечу між окремими її складовими.

Усе це створювало сприятливий грунт для послаблення національного гноблення, поступового «відпадання» одних територій і здобуття дедалі автономнішого від центральної влади статусу іншими територіями.

Про наслідки для Росії таких воєн можете судити самі. Приміром, після нищівної поразки у так званій Кримській війні (1854—1856 рр.), внаслідок ослаблення влади і неможливості утримати народ у колишній покорі в Росії було скасовано кріпосне право. Від Росії відпала величезна, надзвичайно багата територія —Аляска.

Посилання на те, що Аляска великій Росії була не потрібна, — то замаскована брехня, бо саме в ці роки Росія заволоділа величезною територією в Середній Азії, на той час мало захищеною.

Наступний удар, хоча зовні й непомітний, Російській імперії завдала війна з Туреччиною у 1877—1878 рр, що привела до здобуття незалежності Болгарією та Чорногорією. Натхненні прикладом боротьби балканських народів за свою незалежність, російські солдати, повернувшись після війни, принесли додому дух свободи. Саме в ці роки народилася в Україні пісня «Ще не вмерла Україна». У моєму рідному селі Вікторівці, що на Маньківщині, солдати, які повернулися з війни, назвали порізану глибокими ярами частину села, що дуже нагадувала їм Болгарію, «Балканами». І до сьогодні збереглася та назва.

Саме після цієї війни у Російській імперії, особливо у найрозвиненіших національних окраїнах, почали зароджуватися організовані групи людей, що ставили собі за мету добитися національної незалежності. Ці групи поступово, до 17—20 років двадцятого століття, перетворилися на серйозні партії незалежної національної орієнтації. Про це свідчить історія народів Кавказу, України, Прибалтики, Польщі й Фінляндії.

Неймовірно сильного удару монолітності імперської влади над уярмленими народами завдала поразка Росії у війні з Японією 1904—1905 рр. Не тільки втрата флоту, Порт-Артура і захопленої у 1901 році Маньчжурії, а й повсюдне обурення народу, дальше посилення процесу децентралізації — ось результати цієї війни. Не відчуваючи настрів народу, тих процесів, що в ньому відбувалися, амбіційна влада невдовзі нав'язала йому нову, небачену раніше війну з мільйонними жертвами і колосальним розоренням. Війна 1914—1916 рр. фактично довела народи Росії до краю.

Як наслідок — залишився сам лише фундамент імперії. Одні території (Фінляндія, Польща, Прибалтика, Карська область), що мали у складі імперії різний ступінь автономії, відділилися від неї, інші (у тому числі Україна, Кавказ, Середня Азія), що не мали міцних зв'язків з іншими країнами і розвинутих інститутів державності, здобули в новій, урізаній, імперії певну автономію. Влада центру, хоча й залишалася досить сильною, але вже змушена була до певної міри рахуватися з так званими союзними республіками.

Отже, здобуття одними народами повної незалежності, іншими — статусу союзних республік, третіми —статусу автономії стало першим, найвиразнішим етапом розпаду імперії.

ЗАРАДИ об'єктивності слід сказати, що подальший розпад міг би уповільнитися, якби центральна влада дала народові спокій і можливість на повну силу реалізувати свої виплекані протягом століть сподівання на багате й культурне життя. Але...

Але, як казав поет, «покой нам только снится». Найодіозніші владарі вдалися до не менш одіозних подразників — русифікації, депортації, колективізації, багатьох інших «акцій», котрі продовжували викликати обурення й озлоблення народів.

За радянських часів імперські тенденції до розширення меж держави не зникли. Насильницьким способом було приєднано до Радянського Союзу країни Прибалтики. Але у прибалтійських народів ніколи не вмирала надія на звільнення. Це яскраво виявилося в останні роки існування СРСР, коли вони одночасно і майже одноголосно заявили про своє небажання продовжувати жити у «сім'ї народів». Боротьба прибалтійських народів за незалежність протягом останніх десятиліть фактично стала ініціюючим чинником для решти народів.

Колосальний внесок у розпад Союзу зробила друга світова війна 1939—1945 років. Багатьом країнам і народам на багато десятиліть було нав'язано васальну залежність від Радянського Союзу. Не бажаючи змиритися з таким становищем, вони боролися за своє визволення і, таким чином, підточували сили імперії. Це були потужні зовнішні чинники. Загальне зубожіння, масова втрата близьких, напівбезоплатна праця, безнадія —внутрішні чинники, що спричинили розпад імперії. Породжені війною, вони, на жаль, виявилися не тимчасовими, як це було в Німеччині, а діяли протягом багатьох повоєнних десятиріч.

Все це у кожного з поневолених народів, які мешкали в Радянському Союзі, викликало бажання вирватися на волю, спробувати налагодити життя самостійно, без «старших» братів.

«Холодна» війна й безславна, ганебна війна в Афганістані вкрай загострили ситуацію. Важко назвати людину, котра за часів афганської війни мовила б добре слово про державу та її вождів, які з упертістю, гідною кращого застосування, намагалися «допомогти» Афганістанові. Неозброєним оком було видно, що Росія, у своєму неусвідомленому прагненні до «збирання земель», повторно намагалася тоді заволодіти стратегічно важливою частиною земної кулі (першу, і так само невдалу, спробу була вчинено у 1884—1885 рр.).

Поразка у «холодній» та афганській війнах у поєднанні з цвинтарним застоєм у всіх сферах життя, який спостерігався за кремлівських «геронтів» сімдесятих і вісімдесятих років, спричинили занепад, нерозв'язні суперечності у владних структурах, заворушення в народі і в результаті — другий етап розпаду імперії: здобуття незалежності колишніми радянськими республіками і фактичне одержання статусу союзних республік колишніми автономними утвореннями і навіть областями Росії (центральна влада Росії укладає договори з областями, що раніше неможливо було навіть собі уявити).

Прискорило другий етап розпаду імперії застосування центральною владою сили в Баку і Тбілісі, Прибалтиці й Москві, бо всі народи вочевидь побачили справжнє обличчя союзної влади.

Про застосування сили слід сказати окремо.

Аналіз кримінальних справ свідчить про те, що сила як головний, превалюючий аргумент притаманна лише особистостям примітивним, не здатним перед тим скористатися іншими аргументами.

Як відомо, війну в Чечні російська влада почала «без дипломатії». Було зареалізовано перший, найкраще засвоєний аргумент: покарати непокірних і так, щоб іншим не кортіло.

Війна в Чечні показала всю ганебність російської імперської політики, нерозуміння того, що країну, так само, як і жінку, можна взяти силоміць, але силоміць змусити її завжди бути покірливою, вірною й люблячою — неможливо.

Читаючий люд знає, що Чечню в минулому столітті було захоплено саме силоміць, із застосуванням особливої жорстокості. Там свіжі спогади про це, і тому чеченці не можуть визнати за справедливий і нормальний цей факт. А поготів коли їм нав'язують чужі порядки.

Війна з Чеченською республікою, хоч як би вона закінчилася, неминуче завдасть нового лиха Росії, бо решті неросійських народів, що мешкають на її теренах, було наочно продемонстровано погляд Росії на їхнє місце і роль у державі.

ПІДБИВАЮЧІ підсумки сказаного, можна дійти висновку про те, що за збереження політики сили, зневажання і неросійських народів, що мешкають у Росії, і сусідніх народів, будь-яке зазіхання на чужі території чи міста неминуче спричинить розпад самої Росії. Третій етап розпаду фактично розпочався на Кавказі.

Тим, хто не знає, скажу щиро: Україна як у складі Російської імперії, так і у складі Союзу РСР ніколи не була вільною, багатою і щасливою.

За умови збереження політики, що її провадила і продовжує провадити Росія, сподівання окремих осіб на те, що Україна в будь-якому новому Союзі з Росією знайде щастя, — марні.

Василь **МАЛЯРЕНКО,**
заслужений юрист України.

Читацький мікрофон

Щоб не платили наші діти...

Україна в тяжкому економічному становищі. І в цей критичний час Батьківщині як ніколи потрібна допомога не лише з-за океану, а, в першу чергу, від нас самих, її громадян. Тож пропоную започаткувати Фонд допомоги державі. Якщо щомісяця протягом певного часу кожен з нас бодай невеличку суму відраховуватиме на його рахунок, то, можливо, обійдеться без усіляких заокеанських позичок. У противному разі ми ніколи не виберемося з економічної ями: що позичили, заробивши, знову віддали. А зібрані кошти мають іти на відбудову держави, вітчизняної економіки, а також виплату пенсій, стипендій. Вважаю, вам, народні депутати, варто прислухатися до цієї пропозиції. Я впевнений, це буде вагомий додаток до бюджету на 1997 рік. Ця патріотична справа значно краща, ніж зарубіжні позики, за які платитимуть відсотки ще й наші діти та онуки.

Федір **ЛЮДНИЙ,**
голова ради ветеранів війни.

Кам'янка
Черкаської області.

Ви недоречно оригінальні

Не можу зрозуміти, чому склалася така ситуація в нашій державі, що й не розберешся, де ми живемо: в Україні чи в державі, яка має назву Великоросія? Скрізь продають книжки та газети російською мовою. Навіть настінні календарі й ті російською мовою. А де наше рідне? Чому ніхто не хоче про це подбати? Та що тут казати, послухаєш наш парламент і незрозуміло, де відбувається засідання — чи в українській Верховній Раді, чи в російській Держдумі. Шановні депутати! Чому ви не хочете подбати про відродження української мови? Ніхто в світі в парламенті не розмовляє чужою мовою, і лише ви такі «оригінальні» — пропагуєте не своє, а чуже. До чого це призведе?

Олег **ВОЛОШИНСЬКИЙ.**

Київ.

Слів багато, а читати нічого

Уважно слухаю радіотрансляції з сесійного залу Верховної Ради і читаю парламентську газету, на сторінках якої часом виступають народні депутати. Соромно мені за декотрих народних обранців, бо, чесно кажучи, читати в їхніх статтях просто нічого. Одне багатослів'я, яке або закриває істину, або її просто немає в публікаціях. Тож пропоную вам, депутати, викладати свої думки коротко, чітко і зрозуміло. Бо складається враження, що ви й самі не розумієте, про що пишете, а тільки дбаєте про те, щоб у газеті в черговий раз з'явилося ваше прізвище. Ви повинні дотримуватися економії й економіки і пам'ятати, що є певні рамки. Сподіваюся, ви не образитеся за правдиві слова, на які я маю повне право: розміняв дев'ятий десяток і вдвічі старший за кожного з вас.

З повагою

Іван **СУХЕНКО,**
ветеран та інвалід другої групи Великої Вітчизняної війни.

Київ.

Буде в держави — буде й у кожного з нас

Скажіть, чи є де в світі ще така держава, як наша? Така злиденна, така бідна і разом з тим така багата на пільговиків? Ну, нехай фронтовики, які заслужили, нехай каліки, хворі чи інші такі... Але навіщо тулити до них ще й тих, хто був під час війни майже немовлям? Або вивезених до Німеччини? Якщо давати пільги не по заслугах, а так собі, із співчуття, то чому не дати й тим, хто жив в страшні 1933—34 роки голодомору? Те пекло було не краще, ніж німецька неволя, а, може, й страшніше. Але я особисто проти того, щоб давати пільги і тим, і тим. Все те вже перемололось, пережилося, то й, слава Богу. Мою душу шкребе ось що: чому ми такі ненаситні на старості літ? Чому ми видираємо в наших онуків отой шматок хліба, що належить їм? Адже нинішнє життя для них теж не мед лизати... Шановні депутати! Не займайтесь популізмом в такий скрутний для України час. Своїми законами намагайтесь зберегти кожну копійчину для держави. Буде в держави — буде й у кожного з нас!

С. ГОРОБЕЦЬ, пенсіонер.

Побузьке
Кіровоградської області.

ТО ЧИЇ літаки ми навчимо літати? Відповідь на це запитання, винесене в заголовок недавньої публікації «Голосу України» (10.01.97 р.), схоже, стала б тією ниточкою, потягнувши за яку, можна розкрутити тугий клубок заплутаних проблем під загальною назвою «українська авіація».

А в тому, що проблеми ці є, сумніватися не випадає. Інакше чим пояснити такий, наприклад, факт: держкомпанії «Авіалінії України» за наявності найбільшого в Україні парку літаків практично нема на чому освоювати дальні міжнародні маршрути. Всі «хлібні» рейси успішно перехопили іноземці, перевозячи зручними сучасними лайнерами з України і в Україну сотні тисяч пасажирів і маючи на цьому чималий прибуток. Неекономічні Іл-62, що залишилися у нас «під рукою», мало того, що «приносять» за кожний рейс по 18—20 тисяч доларів збитків, але через шум узагалі їх позбавлено права літати, наприклад, на Американський континент...

За даними за 1995 рік, авіакомпанії Західної Європи перевезли 206 тисяч потенційно наших пасажирів, а компанії СНД — 177,5 тисячі. Українські авіакомпанії під час перевезень до Західної Європи («Міжнародні авіалінії України») мають лише близько 40% ринку, «трасу» до Північної Америки («Авіалінії України») освоїли на 10%, до Східної Європи — на 20, до країн Балтії — на 30%.

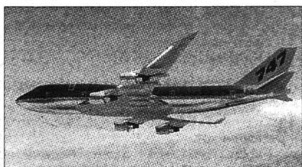

Як бачимо, негусто. А тут ще такий парадокс. Дивуємо світ проектом нового століття — літаком Ан-70, що спричинює і заздрощі, і захоплення провідних авіабудівних компаній і років шість уже тішимося макетом шикарного далекомагістрального широкофюзеляжного лайнера Ан-218. Водночас прицінюємося до машин іноземного виробництва, мовляв, дівається нема куди.

Аж ніяк не зменшуючи заслуг німецького концерну «Даймлер-Бенц Аероспейс» (ДАЗА), що енергійно проштовхує на український ринок свій аеробус, інтерес до якого виявив Мінтранс України, автор публікації «Чиї літаки ми навчимо літати?» висловив сумнів щодо життєздатності за таких умов української авіапромисловості.

Саме час і читачам поставити собі питання: «Чи не тхне тут протекціонізмом властей на користь наших західних конкурентів і в повітрі, і в цехах авіазаводів?»

Щоб розібратися, треба, звісно, послухати компетентних людей. Одним із таких нам здається Валерій ЦИБУХ, який ще недавно як перший заступник міністра транспорту України безпосередньо займався проблемами авіації і який досить несподівано отримав відставку. Те, про що він розповів, певною мірою проливає світло на «темні плями». Примiром, хто чи що стоїть за успіхом німців?

Полетіли? Ні, пролетіли...

Із сподіваннями на якнаскоріше поновлення парку літаків вітчизняні авіаперевізники. А вигідні контракти зависли в повітрі

«ДАЗА» — сам собі «протеже»

Ця фірма разом із французькою «Аероспешале», британською «Брітіш Аероспейс» та іспанською «КАЗА» входить до європейського консорціуму «Аербас Індастрі». Консорціум поряд з не менш потужним «Боїнгом» нині лідирує у світовому виробництві пасажирських літаків. До речі, після злиття корпорації «Мк. Доннел—Дуглас» з «Боїнгом» залишилися, по суті, дві такі фірми, що роблять погоду в авіабудуванні.

За оцінками європейців, корпорація «Боїнг» у новому вигляді здатна контролювати 60% ринку пасажирських літаків, маючи не менш як 40 млрд. доларів щорічного прибутку. Але «Аербас Індастрі» має намір закріпити за собою щонайменше половину ринку. Впевненості йому додає нещодавня дуже вигідна американська (!) оборудка, що не викликала, до речі, ні в кого подиву і названа у пресі «замовленням століття». З Європи за океан вирушать 120 аеробусів А-320, причому американці мають намір закупити ще 280 машин цієї фірми. Але ж або тільки одне фіксоване замовлення коштує в перерахунку 8 млрд. марок. Отож «ДАЗА» почувається на даний момент чудово!

В Україні вона не новачок, віддає перевагу активному, діловому стилю поведінки перед бюргерською пихатістю, тим паче, що на нашому ринку товарів і послуг мають попит автомобілі, силові агрегати «Даймлер-Бенц», прилади аеронавігації, спеціальні програми з радіаційного моніторингу та утилізації боєзапасів. У середині 1996 року фірма приступила до реконструкції міжнародного аеропорту «Бориспіль», Одеського морського торговельного порту та аеропорту, підтвердила намір добудувати Іллічівський термінал для відвантаження хімікатів, реконструювати аеропорт у Сімферополі (щодо Криму у них є ціла програма).

Отож цілком логічне було те, що під час авіаційної виставки в Берліні наші фахівці-транспортники звернули увагу на нові літаки, запропоновані для оснащення українських авіаліній саме «ДАЗА», хоча спочатку для поновлення вітчизняного авіапарку приглядалися до «Боїнгів», уже відомих за спільною роботою в «Міжнародних авіалініях України».

Проте купити ні те, ні те країна не могла. Через хронічне безгрошів'я примарною стала і мрія про створення власних, українських літаків. Треба було терміново знайти якийсь вихід, інакше під загрозою зриву була робота «Авіаліній України».

Оскільки ні Валютно-кредитна рада, ні Міжнародний валютний фонд грошей не давали, пакет пропозицій, що передбачали лізинг (оренду) сучасних популярних літаків «Аербас Індастрі», здався, на відміну від дорогої покупки «Боїнга», тим самим рятівним виходом із скрутного становища.

Щойно американці дізналися про «козирі» європейців, спалахнула серйозна боротьба за український ринок. Тут-таки і від «Боїнга» надійшли досить вигідні пропозиції. А Мінтрансу з допомогою фахівців Мінмашпрому, інших відомств довелося все це ретельно аналізувати. Незалежні експерти, в тому числі й іноземні, підготували порівняльну характеристику європейських і американських літаків, варіантів їх поставки і експлуатації в Україні.

18—19 листопада минулого року за участі фахівців Міністерства транспорту, Національного агентства з реконструкції і розвитку, Міністерства зовнішньоекономічних зв'язків і торгівлі, Держдепартаменту авіаційного транспорту, державної авіакомпанії «Авіалінії України», низки міжнародних і вітчизняних консалтингових та юридичних фірм відбулися переговори з представниками консорціуму «Аербас Індастрі» та концерну «Боїнг». Усебічно було обговорено пропозиції одного й другого виробника літаків, розглянуто технічні характеристики машин, організаційну структуру контрактів, можливість їх фінансового покриття і гарантій з боку України, країн-постачальників.

У технічному плані суперники були гідні одне одного. Хоча літаком XXI століття наші фахівці схильні називати європейську машину. Ці аеробуси дорожчі за «Боїнги», але за фінансовими умовами передбачуваних договорів схему «Аербас Індастрі» в результаті було визнано кращою для України.

Пастка під назвою «лізинг»?

Кажуть, ще під час авіасалону «Фарнборо-96» представники «Боїнга» призналися, що недооцінювали європейців і пообіцяли все одно й надалі вести боротьбу за українського покупця.

А треба зазначити, що боротьба ця де в чому виявилася зручною для нас. Конкуренти, яких постійно інформували «незалежні» експерти, щоразу враховували ходи суперника і старалися надати своїм пропозиціям більшої привабливості. Таким чином, Міністерству транспорту вдалося досягти чималого: зниження первісної ціни літаків на 18%, домовленості про обов'язкову участь у майбутніх спільних проектах українських авіабудівників, прийнятних форм лізингу і схем погашення боргу за використання літаків (мається на увазі схема, відображена в документах про співпрацю, підписаних під час візиту Гельмута Коля до України).

Здавалося б, одне це вже можна було ставити в заслугу експертам майбутніх, вигідних для нас, контрактів. Але, все ж таки, невдовзі після листопадових переговорів справа раптом загальмувалася. Що, звісно, породило масу припущень, зокрема і про хвалений лізинг — чи не пастка це для наших авіаторів? Відомо, що середня тривалість життя літака — 25 років. За цей час роблять сім-вісім капітальних ремонтів. Зважаючи, що літатимуть українські екіпажі («сухий лізинг»), а ремонтуватимуть — виготовлювачі, можливий варіант жорстких штрафних санкцій у разі якихось порушень умов експлуатації. Отже, фінансове ярмо ремонтів повисне на нашій шиї?

Через дванадцять років оренди (лізингу), згідно з умовами погашення боргу за літаки, машини переходять до «Авіаліній України». Але за цей час за інтенсивної роботи «вилітується» значна частина ресурсу. Що ж тоді ми отримаємо у власність?

Про лізингову практику Валерій Цибух відгукнувся як про найпоширенішу в світі. Українська авіакомпанія «Дніпроавіа» також дає свої ЯК-42 в лізинг (три до Ірану, по одному — до Туреччини і Молдови) і нічого в тому немає поганого, якщо умови вигідні для компанії і країни.

Є різні способи загнати партнера в кут, але, як-то кажуть, на те й щука, щоб карась не дрімав. Чіткі і всебічно розроблені мають бути умови контракту. У схемі, запропонований німецькою стороною, на думку Валерія Цибуха, привабливий був такий момент: нам надають літаки, допомагають оплатити проект поновлення авіапарку «Авіаліній України», в рамках розширення подальшого співробітництва залучають до європейських авіапрограм українських авіабудівників. Усе це гарантовано договором, причому через певний час ми отримуємо у власність найсучасніші літаки, яким ще літати й літати, обладнану технічну базу, а протягом п'яти років — безплатний техсупровід фірми.

Але щоб уже тепер перевозити з України через Атлантику або до Австралії не 10%, а бодай 20% пасажирів, державіакомпанія на два роки отримує в оперативний лізинг два літаки А-310. І ті, хто останнім часом просто побоювався літати на вітчизняній техніці, виготовленій ще в СРСР, хто користувався послугами зарубіжних перевізників, змогли б гідно оцінити новий імідж «Авіаліній України».

Двох років достатньо «Аербас Індастрі» для побудови спеціально для України двох літаків нового покоління А-330, які й перейшли б у результаті у власність державіакомпанії. За вартості однієї машини більш як 70 млн. доларів розплатитися за наданий банками—партнерами «Аербас Індастрі» кредит удалося б за 12 років. Але ж це час роботи, а не простою нашої компанії, яка сьогодні не в змозі скласти конкуренцію «Австрійським авіалініям», «Люфтганза», «АерФранс» і ще багатьом і багатьом іншим.

Отож, коли вже шукати пастку, вважає Валерій Цибух, то треба не до іноземців, які пропонують нам свої послуги, ставитися з підозрою, а себе передусім запитати, як ми дійшли до такого життя, загнавши самих себе до фінансових та інших пасток?

Ахтунг! У небі — «священні корови»

Чому треба до «лізингових» програм прив'язувати вітчизняних літакобудівників? Невже не можна силами українських авіакомпаній створити відповідний фонд підтримки вітчизняної авіапромисловості і не чекати манни небесної на побудову Ан-70, Ан-140 або Ан-218, а зажадати законних внесків від різних спільних авіафірм, що зручно улаштувалися в нашому небі і на землі?

Мінтранс і Мінмашпром ще на початку минулого року виступили з пропозицією, щоб за рахунок певних відрахувань авіакомпаній розвивати програми реконструкції аеропортів, оснащення новими вітчизняними літаками авіапарків. На жаль, окрім державіакомпанії «Авіалінії України», життєво зацікавленої у таких програмах, жодна з компаній цієї ідеї не підтримала. Чому? Та тому, що в загальному обсязі перевезень їхня частка становить від 8 до 12%. Це переважно спільні підприємства, що обслуговують вигідні європейські, близькосхідні та азіатські маршрути. Їхніх іноземних співзасновників цілком задовольняє така непомітна роль «священних корів», коли є багато прав і майже немає обов'язків ні перед державою, ні перед податківцями (звільнено чомусь від податків!), ні перед сильними конкурентами, які в разі чого можуть і дошкулити добряче...

Постановка питання про створення так званого фонду підтримки авіапрому вперлася в дуже серйозну проблему несправедливого розподілу ринку перевезень і незавидної ролі українських компаній на цьому ринку, низької ефективності його використання в інтересах України. Як тільки Міністерство транспорту звернуло увагу на те, що до бюджету країни щомісяця не надходять сотні тисяч доларів, які вивозять з України добре захищені своїми країнами зарубіжні авіаперевізники, а вітчизняним авіаперевізникам зовсім не створено умов для стабільної і ефективної роботи, як грім небесний вдарив над головами тих, хто подав сигнал лиха...

А в результаті? Зупинено роботу над майже готовим проектом поновлення авіапарку «Авіаліній України».

З нового року ціни змінилися. Через невизначеність з нашого боку тепер уже ні європейські аеробуси, ні «Боїнги» за старими домовленостями не придбати. І поготів прикро, бо ризикуємо взагалі втратити вигідні контракти. Як стало відомо, плановані для «Авіаліній України» літаки «Аербас Індастрі» через 2-3 тижні можуть бути віддані в авіакомпанії інших країн, а «Боїнг» попросив відстрочки щодо поставок до кінця 1998 року. Але ж за розумного підходу цілком можна було на наших авіатрасах уже використовувати різні літаки. Нехай би конкуренти роботою довели, хто з них кращий. Хоча, як тепер видно, вибір літака — справа другорядна.

Людмила МЕНЖУЛІНА.

На початку тижня

Наше сало їм ще допече

Розширення Європейського Союзу на схід, на думку західних політиків, може затягнутися ще на певний час. Раніше 2003 року жодна східноєвропейська країна не зможе приєднатися до цієї організації, вважає комісар ЄС з аграрних питань Франц Фішлер. Він виступив на четвертому східно—західному аграрному форумі, який відбувся у Берліні в рамках «зеленого тижня» — одного з найбільших міжнародних сільськогосподарських ярмарків. З розширенням Європейського Союзу на схід пов'язано багато невирішених питань, вважає Франц Фішлер.

Найбільша проблема, зазначають експерти, полягає у виробництві надлишків сільськогосподарської продукції. Особливо це має стосунок до яловичини, зернових, олії і вина. Так, наприклад, експорт дешевої української яловичини до середземноморських країн — традиційних ринків збуту західноєвропейських виробників, торік негативно вплинув на розвиток експорту яловичини з країн ЄС. Такий цікавий факт повідомляє кореспондент ДІНАУ-Укрінформ.

У цьому зв'язку федеральний міністр економіки Німеччини Йохен Борхерт виступив за поступове перенесення положень, що регулюють аграрний ринок Західної Європи, на ті східноєвропейські країни, які прагнуть приєднатися до ЄС. Такий перехідний період є також в інтересах колишніх соцкраїн, оскільки ов'язаний захист внутрішніх ринків допоможе цим державам надалі розвивати власне сільськогосподарське виробництво, наголосив міністр.

Він також зазначив, що при вступі до ЄС новим членам необхідно буде провести структурну перебудову сільськогосподарського виробництва, що спричинить створення нових робочих місць за межами аграрного сектора. Таким чином, економічний розвиток є ключовим моментом успішного вступу до ЄС.

Навчився уму-розуму? Повертайся назад!

ЯКЩО ви непогано володієте англійською і відчуваєте силу перемогти у нелегких конкурсах, то маєте знати про славнозвісну ACCELS — Американську раду зі співробітництва в галузі освіти та вивчення мов. Кореспондент «ГУ» запитала директора ACCELS в Україні Іванну РІЙД про плани її організації на 1997 рік.

— Загалом ми провадимо близько 15 довгострокових програм обміну для громадян України та Сполучених Штатів, які продовжуватимемо й цього року. Зокрема, ACCELS отримала можливість знову оголосити конкурс для студентів-гуманітаріїв, що навчаються на 1—3 курсах вузів. Також ми завершимо розпочату торік нову програму для вчителів: маємо відправити на стажування в США шкільних викладачів англійської мови.

— Певно, ACCELS — одна з найбільших організацій в Україні, що «спеціалізується» на обмінах студентами та фахівцями?

— Скоріше, не найбільша, а найдосвідченіша: ми працюємо в Києві вже п'ять років, з часу здобуття України незалежності. І маємо свої представництва не лише в столиці, а й у Львові, Одесі, Харкові. Незабаром відкриємо центр й у Дніпропетровську.

— Програму фінансує американський уряд?

— Щороку наша держава виділяє кошти на здійснення програм з обміну студентами та фахівцями. Але гроші отримує лише та організація, яка доведе, що краще за інших зможе здійснити програму. Часом перемагає ACCELS (і тоді американський уряд виділяє гроші нам), а часом — конкуренти. Наприклад, IREX, що теж працює в Україні.

— У ваших програмах можуть брати участь люди різного віку та підготовки: учні, студенти, аспіранти, викладачі. Але є й певні обмеження...

— Так. Скажімо, ми не беремо документів від тих, хто вже їздив за нашими програмами до США. Ми не хочемо, щоб стажувалися одні й ті самі люди. Дехто завдяки нашій програмі потрапляв до Америки ще школярем, потім студентом і нарешті аспірантом. ACCELS проти цього. Наша основна мета — налагодити двосторонній культурний обмін між Україною та США, в якому брали б участь якомога більше людей.

Крім того, ми зацікавлені в тому, щоб ті фахівці, які стажувалися у Сполучених Штатах, потім продовжили свою роботу тут, в Україні. Тому аспіранти перед від'їздом у США письмово підтверджують згоду після повернення з-за кордону працювати за фахом мінімум ще два роки. ACCELS зацікавлена, аби знання фахівців, отримані в Америці, пішли на користь Україні. Лише тоді наша робота буде ефективна.

Інтерв'ю взяла Надія БЕДРИЧУК.

На знімку: директор ACCELS в Україні Іванна Рійд.

Хроніка. Факти. Події

● *Грозний*

Тихо! Народ обирає...

У Чечні вчора відбулися президентські та парламентські вибори. За попередніми даними, обстановка в республіці була спокійна. Напередодні тут не було зареєстровано жодного злочину, пов'язаного якимось чином з виборами. Крім того, вжито посилених заходів на підтримку спокою та безпеки в регіоні. Результати виборів оголосять найближчим часом.

● *Вашингтон*

У списках немає

Адміністрація США «тимчасово вилучила» Сирію та Судан з переліку держав, з якими американським компаніям заборонено розвивати економічні та фінансові відносини. Виняток щодо Сирії зроблено суто з політичних міркувань. Щодо Судану, то в цьому випадку переважили інтереси великого бізнесу.

● *Сеул*

Економічно ми вже разом

Сеульський уряд дав офіційний дозвіл семи південнокорейським компаніям поновити ділові контакти з Північною Кореєю, які були розірвані торік після вторгнення північнокорейського човна з диверсантами в територіальні води Південної Кореї. Фірми, яким дозволено повернутися на ринок КНДР, поновлять свою діяльність у текстильній, фармакологічній та пивоварній галузях.

● *Копенгаген*

Як примирити сербів?

Організація з безпеки та співробітництва в Європі (ОБСЄ) планує організувати у Відні діалог представників сербського уряду та опозиції для того, щоб полегшити демократичний процес у Сербії. Нині в ОБСЄ головує Данія, котра дуже занепокоєна останніми подіями в Сербії.

● *Софія*

На свободі. І серед демократів

Колишній лідер болгарської комуністичної партії Тодор Живков — на свободі. Його звільнено з-під домашнього арешту через вік (85 років). Але незважаючи на це, Живкову й досі загрожує судовий процес: його звинувачують у незаконному привласненні грошей, призначених для прокомуністичних груп третіх країн.

За повідомленнями кореспондентів «ГУ» та інформаційних агентств.

Шукаю роботу...

РІВЕНЬ безробіття у В'єтнамі — найвищий в Азії. Про це повідомила газета «В'єтнам ньюс».

За даними газети, від шести до семи відсотків в'єтнамського працездатного населення не мають роботи або частково безробітні. А за оцінками незалежних західних експертів, насправді безробітних значно більше — майже 20 відсотків.

Щороку армія «трутнів мимоволі» збільшується на 1,2 мільйона чоловік, більшість з яких — сільська молодь. А у в'єтнамських селах нині мешкає майже 75 відсотків населення країни.

Відповідальність за ситуацію, що склалася у сфері зайнятості, на думку газети, лежить почасти на в'єтнамському уряді, політика якого протягом кількох останніх років була спрямована на скорочення числа зайнятих у державному секторі.

Колектив Посольства України в Арабській Республіці Єгипет висловлює глибоке співчуття Надзвичайному і Повноважному Послу України в Єгипті НАГАЙЧУКУ Віктору Івановичу з приводу тяжкої втрати — смерті його батька —

Івана Григоровича.

Як важливо бути євреєм

ІЗРАЇЛЬ продовжують прибувати емігранти з країн СНД. І якщо раніше «братів по крові» зустрічали з обіймами, то нині до них ставляться з підозрою. Адже все більше людей мають єврейське походження тільки на папері.

Земля обітована дарує своїм прибульцям чимало пільг: «кошик абсорбції» (безоплатна допомога) та лікування. Звичайно, такі перспективи не можуть не приваблювати до неї не лише євреїв з колишнього Радянського Союзу, а й тих, хто бажав би ними бути. Тому й їде в Ізраїль за ситим життям чимало осіб з «фіктивним» єврейським походженням.

За даними МВС Ізраїлю, в країні нараховують десятки емігрантів з підробленими документами. Збитки, яких вони завдають країні, користуючись медичними та іншими пільгами, становлять мільйони шекелів.

Як повідомив представник МВС Ізраїлю, на підробці документів спеціалізується одна російська компанія, агенти якої працюють в Ізраїлі. Нещодавно МВС цієї країни звернулося до Міністерства внутрішньої безпеки Росії з проханням провести розслідування «єврейського походження» багатьох підозрюваних для того, щоб мати підстави для позбавлення їх громадянства.

А нині циклює підлогу

ЯРОБИВ це із задоволенням, і зробив би це ще раз, відверто зізнався журналістам 78-річний Джозеф Молта, який мешкає в невеличкому місті Рівері (штат Массачусетс). 50 років тому, в жовтні 1946 року, брав участь у виконанні вироку Міжнародного військового трибуналу в Нюрнберзі, відправивши в потойбічний світ ватажків «третього рейху».

Коли командування американської військової поліції на території окупованої союзними військами Німеччини оголосило, що потрібні добровольці для страти нацистських злочинців, 28-річний Молта свідомо з робив свій вибір. Таке рішення, за його словами, він прийняв після того, як особисто дізнався про ч исленні злочини фашистів: «Під враженням від перебування на німецькій землі й від розмов з людьми м ені було легко зважитися на такий крок. Це треба було зробити».

Загалом американський військовий поліцейський брав участь у страченні 60 урядових і військових діячів фашистської Німеччини. Проте «катом десяти» його стали називати тому, що він брав участь у страч енні десяти ватажків «третього рейху» (за винятком Герінга та Бормана).

Біля ешафота, який Молта навіть дещо вдосконалив, уже було 11 домовин (плюс Герінг). З десяток журн алістів і генералів, що представляли країни-союзниці з антигітлерівської коаліції (США, СРСР, Великобританія і Франція), спостерігали за тим, як засудженим накидали на голови чорні мішки. Потім на ї хніх шиях затягували зашморги. Процедуру продовжив німецький священик, який читав коротку молитву. При слові «амінь» під засудженими розходилися стулки помосту. Уся процедура страти тривала 1 годину 15 хвилин.

... У 1947 році Джозеф Молта залишив військову службу і повернувся до своєї цивільної професії циклювальника підлог.

Спорт

Звідусіль

Універсіада. Яскрава церемонія відкриття Всесвітніх зимових студентських ігор відбулася минулої п'ятниці в південнокорейському гірському курорті Муджу. На цей спортивний фестиваль з'їхалися 1800 спортсменів з 47 країн світу, які розігрують нагороди в 53 видах програми. Серед учасників — посланці України.

Фігурне катання. В Парижі відбувся чемпіонат Європи. У змаганнях жінок бронзову медаль здобула українська спортсменка Юлія Лавренчук. Цей успіх Юлі фахівці назвали сенсацією.

Шахи. З бронзовою нагородою повернулася до Кіровограда п'ятикласниця 17-ї школи Аня Афанасьєва, яка представляла нашу країну на дев'ятому міжнародному юнацькому турнірі в Москві. У цих змаганнях брали участь кілька сотень юних шахістів з Югославії, Росії, Грузії, Вірменії, Білорусі, України та інших країн.

Футбол. У Москві триває турнір «Кубок Співдружності». Чудово стартували динамівці Києва, які виступають у групі В. Першого дня кияни виграли у чемпіона Киргизії кадамжайського «Металурга» 9:1. 1:0 Михайленко, 16, 2:0 Антюхін, 33, 2:1 Хайтбаєв, 43, 3:1 Белькевич, 51, 4:1 Беженар, 52, 5:1 Самойлов, 55, 6:1 Шевченко, 56, 7:1 Дмитрулін, 78, 8:1 Шевченко, 79, 9:1 Беженар, 90.

Динамівці виступали в такому складі: Шовковський, Поліщук (Лужний, 46), Ващук (Оксимець, 46), Головко (Беженар, 46), Михайленко, Дмитрулін, Хацкевич (Єсип, 69), Самойлов, Белькевич, Антюхін (Калитвинцев, 46), Ребров (Шевченко, 46).

Наступного дня «Динамо» впоралося і з литовським чемпіоном — клубом «Кареда» з Шяуляя — 5:1. 1:0 Самойлов, 13, 1:1 Мікалаюнас, 65, 2:1 Самойлов, 52, 3:1 Шевченко, 74, з пенальті, 4:1 Антюхін, 82, 5:1 Шевченко, 84.

«Динамо»: Шовковський, Оксимець (Ващук, 46), Беженар (Головко, 46), Дмитрулін, Лужний, Самойлов (Антюхін, 64), Белькевич, Михайленко, Калитвинцев, Ребров (Хацкевич, 46), Шевченко.

Після цієї перемоги чемпіони України практично забезпечили собі вихід до 1/4 фіналу. Сьогодні кияни проведуть завершальну зустріч у групі проти єреванського «Пюніка».

Вірменський клуб, до речі, переміг «Металург» — 4:0 і зіграв внічию з «Каредою» — 2:2. У рамках цього турніру московський «Спартак» переміг бакинський «Нефтчі» — 4:2.

Теніс. В Австралії фінішував відкритий чемпіонат цієї країни. У чоловіків Піт Сампрас (США) у фіналі переміг іспанця Карлоса Мойя 6:2, 6:3, 6:3. Наймолодшою в історії австралійських чемпіонатів переможницею стала 16-річна швейцарка Мартіна Хінгіс. Вона взяла гору над Марі П'єр (Франція) — 6:2, 6:2.

* * *

Оголошено обвинувальний вирок Петеру Графу —батькові зірки світового тенісу Штеффі Граф. Його було заарештовано в серпні 1995 року за звинуваченням у приховуванні прибутків доньки і несплату податку в 7310000 доларів США. Петера Графа засуджено до трьох років і дев'яти місяців ув'язнення, хоча прокурор вимагав шість років і дев'ять місяців. Протягом розслідування Граф-батько всіляко спростовував причетність доньки до справи. Сама Штеффі жодного разу не з'явилася в залі суду. Більше того, програвши в чемпіонаті Австралії, вона з Мельбурна одразу відправилася до Японії на черговий турнір.

Вище від Бубки не стрибнеш

Росіянин Петро Бочкарьов став першим іноземним спортсменом —переможцем Міжнародного легкоатлетичного турніру «Зірки жердини», адже в нинішніх змаганнях, які у восьме відбулися в Донецьку, не взяв участі семиразовий переможець Сергій Бубка, пояснивши це недостатньою підготовленістю після травми.

Конкуренцію російському легкоатлетові склав олімпійський чемпіон Атланти Жан Гальфіон (Франція). Обидва спортсмени подолали планку на висоті 5 метрів 80 сантиметрів: Бочкарьов — з другої, а Гальфіон — з третьої спроби.

Між іншим, це найнижчий результат за всю історію «зірок». На третьому місці — росіянин Родіон Гатаулін — 5 метрів 70 сантиметрів.

Ліна КУЩ.

Донецька область.

Реалії

Щоб потяг рушив — лягай на рейки?

ДНЯМИ близько п'ятдесяти мешканців Коржівець Деражнянського району лягли на рейки залізничних колій. Швидкі потяги, що мчали у напрямку Львова, зупинились.

У супроводі наряду міліції до «самогубців» прибули представники Деражнянської районної адміністрації та Жмеринського відділення Південно-Західної залізниці.

Як згодом з'ясувалося, штовхнула селян на такий відчайдушний крок відміна дизельного потягу Комарівці — Гречани. Досі він хоч якось рятував від злиднів колгоспників, які не отримували зарплати ще з позаминулого року. Возили вирощене у підсобному господарстві до обласного центру на продаж і таким чином латали дірки домашнього бюджету.

У відповідь на вимогу селян відновити рух потягу чиновники ніби щитом закривались переліком власних проблем. Що приміські маршрути тільки за минулий рік завдали збитків на суму більше 7 мільйонів гривень, що пасажири по-варварськи ставляться до вагонів, не оплачують зовсім проїзд. Відтак нема за що купувати дизпакольне ремонтувати рухомий склад тощо.

Перший заступник начальника Жмеринського відділення залізниці Анатолій Любінін наголосив, що сьогодні користуються пільгами до 50 відсотків пасажирів. Цей добрий жест Верховної Ради, мовляв, лягає збитками на всю господарську діяльність. Хто ж їх компенсує? Уже просили місцеві адміністрації хоча б зменшити податки на землю, як це зробили у багатьох регіонах України.

Враховуючи незвичайну пригоду в Коржівцях, потяг Комарівці—Гречани відновили. Однак з гречанського вузла відмінено цілий ряд маршрутів приміського сполучення, зокрема у напрямку Волочиська, на що люди також обурено нарікають.

— За інші маршрути не може бути й мови, — сказав пан Анатолій. — Більше утримувати ми не в змозі. Нехай до розв'язання наших проблем підключаться органи влади.

Справді, поновлення одного потягу не покращить приміське сполучення. Графіки руху не дозволяють селянам вчасно добратися до ринку, на роботу і повернутися назад додому. Якраз у передодень коржівецького «НП» зі скаргою на поганий графік руху «дизелів» звернулася група мешканців села Наркевичі та навколишніх сіл.

Невже і справді людям доведеться класти свої голови на рейки, аби привернути увагу залізничників та влади до своїх проблем? Люди вже просять не зарплати, а дозволу самим видряпуватися з прірви бідності.

Михайло ВАСИЛАШКО.

Хмельницька область.

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

Фестивалі

Підхопили пісню батькову сини

Недільним гала-концертом завершився X Всеукраїнський фестиваль сучасної української пісні. На сцені столичного палацу «Україна» ми побачили ціле сузір'я виконавців, які здебільшого визначають нинішнє обличчя української популярної пісні. Не втримався від спокуси послухати їхній спів і Президент України Леонід Кучма, який разом з дружиною Людмилою Миколаївною побував на концерті.

А напередодні, у суботу, шість годин (у трьох відділеннях) тривав завершальний концерт фестивалю, де пролунали пісні, які написані недавно і стали торік популярними. Доволі авторитетна художня рада фестивалю, очолювана народними артистами України Софією Ротару і Василем Зінкевичем, назвала кращі пісні року, дипломантів-виконавців. Відзначені також аранжувальники, поети, які охоче співпрацюють з композиторами. Серед пісень, які визнані кращими за минулий рік, передусім «Текла ріка» (О. Гавриш і Н. Стефурак), «А де моя весна?» (М. Газенко і В. Крищенко), «На березі життя» (О. Злотник і Ст. Галябарда), «Новорічна ніч казкова» (І. Кириліна й Л. Гнатюк), «Так просто» (І. Білик), «Половина саду квітне» (О. Морозов і М. Луків), які виконали Віктор Шпортько, Ольга Добрянська, Василь Зінкевич, Ані Лорак, Ірина Білик і Віталій Білоножко.

А приз газети «Голос України»— відеомагнітофон фірми «Soni» — за найкращий виконавський дебют на фестивалі одержали сини незабутнього Назарія Яремчука —студенти Національної музичної академії ім. П. Чайковського Дмитро і Назарій Яремчуки, які виконали пісню О. Злотника на слова Гр. Булаха «Вишиванка». Як ми знаємо, у репертуарі передчасно згаслого співака завжди були пісні, написані О. Злотником. І нині ця добра традиція продовжена вже на іншому творчому витку.

Роман ВАТРИЧ.

На знімку: співають (зліва направо) Назарій і Дмитро Яремчуки.

Фото Юрія ВЕНГЕРЕША.

Ювілеї

Повернення вигнанця

На Буковині відбулися ювілейні заходи з нагоди 75-річчя від дня народження видатного українського історика, професора Сорбонського університету, члена проводу ОУН, президента бібліотеки імені Симона Петлюри в Парижі, творця «Енциклопедії українознавства», автора збірника «Буковина: її минуле і сучасне», іноземного члена Національної академії наук України Аркадія Жуковського.

Його ім'я тісно пов'язане з буковинським краєм — тут він народився і виріс, присвятив своїй «малій батьківщині» багато наукових праць. У добу тоталітаризму їх, немов вогню, боялися радянські ідеологи.

У Чернівецькому держуніверситеті імені Юрія Федьковича відбулася наукова конференція, присвячена творчій діяльності Аркадія Жуковського. Вчена рада вузу присвоїла йому звання почесного доктора. Мерія вручила стрічку «Почесний громадянин міста Чернівці». У музеї буковинської діаспори розгорнуто виставку про життя і творчість ювіляра.

Зініціювала вшанування Аркадія Жуковського Чернівецька облдержадміністрація.

Василь БАБУХ.

Чернівці.

Пригода

Недовго бавилася свинка

Побачивши журналістів, свинка Машка особливо зацікавилася об'єктивом телекамери. Чи не мріяла вона про таку ж кар'єру, як заокеанське порося, що стало головним героєм фільму, який так сподобався і дітям, і дорослим?

Але сценарій розвивався зовсім по-іншому. Родом розпатлана довгорила брюнетка Машка була з лісу. Хтозна, чи то батьки — дикий кабан і свиня — зі своєю дочкою по-свинськи вчинили й саму кинули, чи сталося щось, але довелося родині лісника з Кіхтів Чуднівського району взяти піклування про Машку на себе, настоєм з лікарських рослин відпоювати. Росла собі разом із собаками, собачі команди вчилася виконувати... Та недовго. Свинку вбили браконьєри, порушено навіть кримінальну справу.

Олексій КАВУН.

Житомирська область.

Оптовая и мелкооптовая торговля

НСР

МОТОРНОЕ МАСЛО ИЗ ГЕРМАНИИ

HD 15W-40

для карбюраторных, дизельных и турбодизельных моторов

Расфасовка в 5-литровые канистры. Стоимость одной канистры – 15 гривень. Сертификат УКРСЕПРОНАФТОСЕРВИС.

Тел. 228-86-17, тел./факс 228-00-76.

ПРОИЗВОДИМ ПРОДАЖУ

УГЛЯ

ВСЕХ МАРОК
(ВАГОННЫЕ ПОСТАВКИ)
от 50грн. за тонну.

Возможен бартер на сельхоз. продукцию

<<НАФТОХИМГРУПП>>
тел. /044/220-4750

АВТОСАЛОН ВЕЛЬБОТ **ПОСТІЙНО ПРОДАЄ** АБО ОБМІНЮЄ НА СІЛЬГОСППРОДУКЦІЮ

АВТОМОБІЛІ МАЗ

Р/р 4467009 в Київській міськ. дирекції УСБ, МФО 322012 "Автосалон ВЕЛЬБОТ"

Посередникам винагорода

Ліцензія УДАІ МВС України №000402

Наша адреса: м.Київ, вул. Залізничне Шосе, 53, 2-й поверх Тел.: (044) 294-8538, 294-8421, 294-8366

Уважаемые рекламодатели! Рекламно-информационная газета

«ЭКСПРЕСС-КЛУБ»

предлагает вам реальную возможность заявить о себе на рынке товаров и услуг в Луганской области и Украине

«ЭКСПРЕСС-КЛУБ» – это

- ✔ рекордный тираж - **70.000** экземпляров
- ✔ разумные цены
- ✔ оперативность публикаций

размещение рекламы: 1 кв.см. - **3** грн.
на первой полосе - **5** грн.
на последней полосе - **4** грн.
в рубрике - **3.6** грн.

Адрес : 348040 Луганск-40, ул.Ватутина, 89а
телефоны: /0642/46-72-51; тел./факс 55-80-01,46-30-35
МАКСИМАЛЬНЫЙ ЭФФЕКТ ПРИ МИНИМАЛЬНЫХ ЗАТРАТАХ!

Фирма "ТЕХНИК" реализует

МАШИНКИ ДЛЯ ЗАШИВКИ МЕШКОВ

Производство **"КИТАЙ"**

По цене: - 800 грн.

(044) 517-08-35, 558-62-26.

Правління акціонерного товариства «Карпатнафтомаш»
повідомляє про проведення зборів акціонерів, які відбудуться 14 березня 1997 року об 11 годині за адресою:
Івано-Франківська область, Калуш, вул. Долинська, 88, актовий зал заводу «Нафтомаш».
Початок реєстрації акціонерів о 9 годині.

Порядок денний:

1. Про підсумки роботи ВАТ за 1996 рік.
2. Звіт ревізійної комісії.
3. Про проведення другої емісії акцій ВАТ за рахунок індексації основних фондів.
4. Різне.

Телефон для довідок (03472) 2-83-88.

Правління товариства.

КРЕДИТЫ

в национальной и иностранных валютах на выгодных условиях предоставляет юридическим лицам

АКБ «ПРАВЭКС-БАНК»

Ждем от руководителей предприятий, организаций, учреждений деловые предложения.

Наш адрес:
252021, Киев, Кловский спуск, 9/2,
АКБ «ПРАВЭКС-БАНК».
Телефон: (044) 294-79-96.
Факс: (044) 294-81-03.

Відкрите акціонерне товариство по газопостачанню та газифікації «Чернівцігаз»

повідомляє фізичних та юридичних осіб України, які придбали акції цього підприємства, що загальні збори акціонерів відбудуться 20 березня 1997 року о 10 годині за адресою: Чернівці, вул. Головна, 246, клуб ВАТ «Кварц».
Реєстрація акціонерів — з 8 до 10 години 20 березня 1997 року.

Порядок денний:

1. Звіт ради товариства, правління товариства, ревізійної комісії за результатами роботи товариства у 1996 році.
2. Про внесення змін до статуту товариства.
3. Затвердження нормативних документів.
4. Різне.

Всім акціонерам ВАТ необхідно прибути на збори (мати при собі документи, що підтверджують особу), або направити своїх представників, делегуючи їм свої права щодо голосування дорученням.

Кожний акціонер має право вносити свої пропозиції до порядку денного не пізніше, як за 40 днів до їхнього скликання.

Незалежним реєстратором ВАТ «Чернівцігаз» є закрите акціонерне товариство «Західний Реєстр», що знаходиться за адресою: Україна, 274000, м. Чернівці, вул. Л. Кобилиці, 21-А. Тел.: (0372) 55-40-60, 55-40-00.

Незалежний реєстратор видає документи, що посвідчують право власності на акції ВАТ «Чернівцігаз».

Довідки за адресою: 274028, м. Чернівці, вул. Винниченка, 9-А. Тел. (03722) 4-66-09. Факс 4-56-15.

Відділ обліку та обігу цінних паперів.

Правління ВАТ «Чернівцігаз».

18.03 1997 р. відбудуться загальні збори ВАТ «Завод Укркабель»

Порядок денний:

1. Підсумки діяльності ВАТ за 1996 рік.
2. Висновки ревізійної комісії та затвердження річного звіту ВАТ «Завод Укркабель» за 1996 рік.
3. Про дивіденди за 1996 рік.
4. Затвердження бізнес-плану на 1997 рік.
5. Про зміну статутного фонду і номінальної вартості акцій.
6. Про зміни та доповнення до статуту ВАТ.
7. Затвердження рішень правління і ради щодо створення дочірніх підприємств.

Збори відбудуться за адресою: Київ, вул. Богговутівська, 14.
Початок — о 13.00. Реєстрація учасників зборів — з 11.00.
Довідки за тел. 211-93-13.

АО "Украгропостач" постійно реалізує

Насіння елітної пшениці, соняшника
Сортове насіння та гибриди сахарного буряка.
Можливий бартер на с/г продукцію
Закуповуємо зернові

Тел. в Києві: (044) 276-51-47
276-63-11

До відома пайовиків Київського колективного підприємства матеріальних ресурсів

26 лютого 1997 р. о 13.00 відбудуться чергові збори пайовиків підприємства за адресою: м. Київ, вул. М. Раскової, 13.
Початок реєстрації учасників зборів об 11.00.

Порядок денний:

1. Звіт правління про результати діяльності підприємства в 1996 р. та основні напрямки діяльності підприємства в 1997 році.
2. Звіт ревізійної комісії про фінансово-господарську діяльність підприємства.
3. Затвердження результатів діяльності підприємства за 1996 фінансовий рік, звіту і висновків ревізійної комісії.
4. Зміни і доповнення до статуту.

Телефон для довідок: 517-72-88.

Правління.

До уваги акціонерів відкритого акціонерного товариства «Фірма панельного домобудування № 4»

Правління ВАТ «ФПД-4» повідомляє акціонерів про скликання перших Загальних зборів, які відбудуться 12 березня 1997 року о 14 годині у клубі ВАТ «ФПД-4»за адресою: Київ-74, вул. Лугова, 13.

Реєстрація акціонерів провадитиметься з 10 до 14 години.

Порядок денний:

1. Звіт про фінансово-господарську діяльність товариства за 1996 рік, та основні напрями діяльності ВАТ «ФПД-4».
2. Затвердження змін до Статуту.
3. Вибори Спостережної ради.
4. Вибори Голови правління.
5. Вибори Ревізійної комісії.
6. Затвердження внутрішніх документів товариства.
7. Різне.

Акціонерам потрібно самим прибути на збори, або направити своїх представників, делегуючи їм свої права. При собі мати документ, який посвідчує особу. Їхати авт. № 102 від ст. м. «Оболонь», трол. N 24 від ст. м. «Мінська» до зупинки «вул. Ново-Конопляньська».

Довідки за телефоном 430-97-60.

Арбітражний суд Рівненської області порушив справу № 8/301-Б про банкрутство приватної фірми «Сандра» (Рівне, вул. С. Бандери, 30-А, р/р 1468124 в Рівненській обласній дирекції Укрсоцбанку, код 13989871).

Майнові вимоги кредиторів подавати до арбітражного суду (Рівне, вул. Відінська, 10) у місячний термін з дня опублікування оголошення.

АОЗТ «Рубежанка» — чулочная фабрика —предлагает к продаже производственные, складские и другие подсобные помещения с собственной котельной, химводоочисткой, трансформаторной подстанцией, с прилегающей территорией двора и автодорогой, запас воды на 500 м. куб.

Цена — договорная.

349870, Украина, г. Рубежное Луганской обл., ул. Освободителей, 108.

Тел. 8 (06453), 7-25-76, тел./факс 7-33-43.

АОЗТ «Рубежанка» — чулочная фабрика реализует вязальные автоматы для производства чулочно-носочных изделий, швейное оборудование, красильные аппараты, сушильно-формировочные, резинокруточные и бобино-перемоточные машины. Данное оборудование обеспечивает законченный цикл производства чулочно-носочных изделий мощностью 7,2 млн. пар в год.

Ознакомиться с объектом можно по его местонахождению.

Цена — договорная.

Справки по тел.: 8 (06453), 7-25-76, тел./факс 7-33-43.

Арбитражный суд Севастополя (335008, Севастополь, пл. Восставших, 6) возбудил дело о банкротстве ООО «Джаваншир» (335000, Севастополь, пр. Октябрьской революции, 26, кв. 334 «а», р/с 3467823, УСБ).

Предприятие ЧП «Кобра» ликвидируется. Претензии принимаются в течение одного месяца со дня опубликования объявления.

Тел.: 562-99-61.

Реклама в газеті «Голос України». Телефон 441-89-34. Факс 449-85-62.

Літопис Червоної Калини

***Воскресінням** з мертвих назвав Роман Федорів недавнє відродження журналу з давніми традиціями — «Літопис Червоної Калини». Старі галичани пам'ятають, що під такою назвою існував з 1919 по вересень 1939 року «Літопис...», заживши слави патріотичного і правдивого національного видання.*

І от 1991 р. завдяки клопотам Романа Федоріва та його спільників — Петра Арсенича, Романа Кирчіва, Михайла Косіва, Миколи Ільницького, Олега Романчука, Оксани Сапеляк, Юрія Сливки, Тараса Салиги, Ігоря Ходака — почався випуск оновленого «Літопису Червоної Калини». Він значно розширив свої колишні обрії, став історико-краєзнавчим журналом.

Одночасно з журналом утворилося й видавництво «Червона калина», яке подарувало нам за роки своєї діяльності цілу низку історичних творів, за якими полювали читачі всієї України.

Переді мною перший том ошатної книжки в твердій обкладинці з пресованою плівкою. Понад чотириста сторінок віддано історичній прозі. Реформований «Літопис...» має й свою назву «Скрипторій історичної прози». До першого тому ввійшли історичні повісті Миколи Голубця «Вчорашня легенда», Федора Дудка «Отаман Крук», Юрія Косача «Остання атака поручника фон Гагенав», Леоніда Мосендза «Птах високого лету», новели Наталени Королевої, Богдана Нижанківського, Аркадія Любченка, поезії Тодося Осьмачки та Ірини Калинець, історико-культурні розвідки Йосипа Гронського, Володимира Антоновича, Наталії Полонської-Василенко, Осипа Левицького та ін.

Надрукована на книжковій фабриці «Атлас» книга має святковий вигляд, може бути справжнім подарунком для книголюбів, як і інші видання «Червоної калини» у фірмовому виконанні фабрики. А це перш за все історичний роман «Козаки в Московії» Юрія Липи та «Чорна свіча від Ілени» Романа Федоріва. З цими виданнями я й хочу вас познайомити.

Ім'я Юрія Липи хоч хтось та вже чув. Так-так, це син отого Івана Липи, що був членом Центральної Ради і Трудового Конгресу, членом уряду УНР, а потім Директорії. Саме з огляду на це і його ім'я, і ім'я його сина, визначного поета, прозаїка, перекладача, драматурга, були надовго стерті з пам'яті нашої, хоча зі скрижалів історії стерти їх не вдалося. «Найважливіші речі в історії приходять потиху і в таємниці, — говорив колись Юрій Липа, — і складаються вони з мільйонів дрібних, незначних пересунень».

«Червона калина» зібрала великий том прозових творів Юрія Липи, які в Україні побачать світ уперше. Це колишні три томи новел, присвячених визвольним змаганням 1919—1920 рр., об'єднаних загальною назвою «Нотатки», та історичний роман «Козаки в Московії»

Письменник Роман Федорів не потребує особливих рекомендацій — від «Отчого світильника» читач ревно стежить за його пером. Три роки тому в цій же «Історичній бібліотеці» було видано «Єрусалим на горах». І от його нова книга «Чорна свіча від Ілени». Вашу увагу привертає насамперед історичний роман про часи Галицько-Волинської держави «Чудо святого Георгія о зміє», бо він хоч і самостійний твір, та водночас є продовженням вже добре знаного «Отчого світильника». До книги, присвяченої 1100-літтю княжого Галича, входять і дві історичні повісті «Чорна свіча від Ілени» та «Житіє ізографа Штефана».

Автор відновлює в пам'яті гірку історію, яка почалася в XIV столітті: «Хтось невидимий, далекий, непізнанний, невідомий б'є і б'є кресалом об кремінь і ловить у суху потеруху іскри вогню; хтось згадав про чорну свічу від Ілени, треба її засвітити...»

Цілий світ потаємної (чи втаємничуваної) донедавна рідної історії відкривається перед нами. З кожного нового тому «Червоної калини» приходять до нас вої княжого Києва і Львова, козаки з Берестецького поля, гайдамаки з Холодного Яру, юні герої Крут...

Леонід КОРЕНЕВИЧ.

Канікули минули. А зима — довга.
На знімку: «Горобці» у селі Ворсівка Малинського району Житомирської області.

Фото Юрія ВЕНГЕРЕША.

Юридична консультація

Мені 86 років, самотній, інвалід війни, учасник бойових дій, чув, що маю право на звільнення від податків. Дайте роз'яснення.

Яків МУЗИКІН.

Кривий Ріг.

Інваліди війни за Законом України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» звільняються від сплати податків, зборів і мита всіх видів та земельного податку.

Але ця пільга втратила чинність в частині звільнення від сплати ввізного мита, митних та акцизних зборів і податку на добавлену вартість з підакцизних товарів, що імпортуються.

Пільги за податками з власників транспортних засобів та інших самохідних машин і механізмів, передбачені законодавством, надаються на один легковий автомобіль обсягом двигуна до 2200 куб. сантиметрів, а інвалідам I, II групи — на одну мотоколяску та один автомобіль з ручним керуванням.

Пільги за земельним податком надаються із земельної ділянки для ведення особистого підсобного господарства у розмірі не більш як 0,6 гектара, з присадибної ділянки у сільських населених пунктах — 0,25, селищах міського типу — 0,15, у містах — 0,1, для індивідуального дачного будівництва — 0,1 та садівництва — 0,12 гектара.

Марина КОВАЛЬЧУК.

Перлини з дитячих вуст

Щоб не потіли...

Батько приніс із лісу повний кошик грибів. П'ятирічний Тарасик зрадів з такого подарунка, присів біля кошика і почав їх ламати.

—Навіщо ти їх ламаєш, сину? — запитує батько.

—А я не ламаю, — каже Тарасик, — я з них капелюшки знімаю, адже в кімнаті задушно, то щоб вони не потіли...

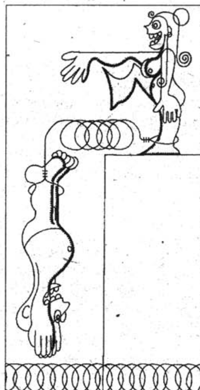
Як постригти?

До перукарні прийшла п'ятирічна дівчинка з мамою.

—Яку тобі зачіску зробити? — запитує майстер.

—Підстрижіть під дівчинку.

Надіслав
Анатолій ШЕЛУДЯК.
Середина-Буда
Сумської області.

Мал.Володимира **ВАСЬКОВЦЕВА**

— Ви негр?
— Ні, механік танкера...

Мал.Василя **ФЛЬОРКА.**

Смачного!

Кальмари в сметані

Кальмари очистити від плівки, промити, порізати соломкою, покласти в один шар на гарячу сковороду з олією і швиденько обсмажити. Додати підсмажену цибулю (можна з грибами), соус сметанний, сіль, перець, довести суміш до кипіння. Перекласти в горшечки або маленькі сковорідочки, посипати тертим сиром і запекти. Подавати гарячими, вийнявши з духовки і посипавши зеленню.

Соус сметанний

Борошно підсмажити на сковороді, просіяти, змішати з вершковим маслом у рівних пропорціях, додати гарячу сметану і прокип'ятити, посолити. Смачного!

Якщо у вас безсоння

— Заваріть на ніч чай наполовину з ромашкою аптечною.

— Корисно три-чотири рази на тиждень прийняти ванну з травами: в однакових пропорціях заварити календулу, череду, м'яту, душицю. Якщо немає таких трав, використовуйте те, що у вас є. Протягом місяця треба приймати 12-15 таких ванн по 10 хвилин кожна.

— Під подушку на ніч покладіть мішечок із зашитими в нього сушеними травами: лавр — одна частина, папороть — дві та три частини хмелю.

Ви знаєте, що:

ФУТБОЛ — давня спортивна гра, але і в ній час змінює правила. Приміром, суддя не завжди бігав разом із гравцями на полі, а поважно сидів у кріслі на трибуні. Звичайно, слідкувати звідти за грою було незручно, і суддю вирішили перемістити на поле до гравців. Одного разу матч судив поліцейський, який і започаткував футбольну гру зі свистком. А причиною стала бійка серед гравців. На окрики футболісти не реагували, і тоді суддя-поліцейський вихопив з кишені свисток. Від несподіванки всі завмерли, і на полі запанував порядок. Відтоді, а точніше, з 1878 року, футбольні судді виходять на поле зі свистками.

* * *

МОРОЗИВО з молока й вершків винайшов кухар французького короля, коли був при дворі англійського короля. Довгий час воно було привілеєм багатіїв, бідняки про нього навіть і не чули. І лише завдяки сіцілійцю Франческо Рокопіо де Колтеллі воно стало доступним іншим. Вафельні ємкості для порцій морозива винайшов італієць Тортоні. Саме слово «морозиво» утворилося від способу його приготування: морожене (варене, сушене).

* * *

МИЛО існувало вже шість тисяч років тому. Такої думки дійшли археологи, які знайшли устаткування для виробництва мила. За античних часів його робили з козячого, баранячого або яловичого смальцю з додаванням золи бука. Вже тоді воно було трьох видів: тверде, м'яке й рідке. І використовували його не тільки для миття, а й для фарбування волосся.

Цікаві дрібниці

● Кіто (столиця Еквадору) — це єдине місто в світі, де сонце сходить і заходить рівно о 6-й годині щодня вранці й підвечір.

● Статистика свідчить, що у віці 40 років умирає вдвічі більше самотніх чоловіків, аніж одружених.

● В Африці водяться риби, які називаються гобіос, вони живляться мурахами, а за поживою вилазять на прибережні дерева.

● В Австралії живуть індики, які вже на другий день після народження можуть самі літати.

● Слимаки, деякі раки та черв'яки, що живуть у землі, мають кров синього кольору.

ГОЛОС УКРАЇНИ

Засновник — Верховна Рада України.

252019, м. Київ-19, вул. М. Грушевського, 5. Газета виходить з 1 січня 1991 року.

Головний редактор С. ПРАВДЕНКО.
Редколегія: О. БІЛИК (заст. головного редактора), Л. БРОВЧЕНКО (заст. головного редактора), А. ГОРЛОВ (перший заст. головного редактора), В. ЖЕЖЕРА, В. КРАСНОДЕМСЬКИЙ, С. ПИСАРЕНКО, А. СОЛОНСЬКИЙ, В. СУДДЯ (заст. головного редактора).

◊ За зміст та достовірність інформації у рекламних публікаціях відповідальність несе рекламодавець.
◊ Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій.
◊ За точність викладених фактів відповідальність несе автор.

Адреса редакції: 252047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.

ТЕЛЕФОНИ: для довідок — 441-88-23; телефакс — 224-72-54; відділ реклами — 441-89-34, 441-89-44.
◊ Рукописи не повертаємо.
◊ Листування з читачами — тільки на сторінках газети.

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами. Індекс 60955. Тираж 278617.

Комбінат друку видавництва «Преса України». 252047, Київ-47, проспект Перемоги, 50
1 2 3 4 5 6 7 8 9 0
Зам. 0311233.

Свідоцтво про реєстрацію періодичного друкованого видання — КВ № 1 від 26.05.1994 р.